

IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOJ REVIZIJI

POREZNE UPRAVE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

2023.

Broj: 01-02-06-11-1-3073-7/23

Sarajevo, septembar 2024.

SADRŽAJ

I	IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1
1.	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA	1
2.	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI USKLAĐENOSTI	2
II	REZIME DATIH PREPORUKA	5
III	KRITERIJI ZA FINANSIJSKU REVIZIJU	7
IV	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI	8
1.	UVOD	8
2.	PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE	9
3.	PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA I ANALIZA PODUZETIH MJERA.....	9
4.	SISTEM INTERNIH KONTROLA	11
5.	OBAVLJANJE POSLOVA IZ NADLEŽNOSTI	13
5.1.	Evidencija poreznih obveznika i uplata javnih prihoda	13
5.2.	Aktivnosti Porezne uprave na implementaciji Zakona o jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa	16
5.3.	Naplata poreznih obaveza u prinudnoj naplati	17
6.	PLANIRANJE I IZVJEŠTAVANJE	21
6.1.	Izrada i donošenje budžeta i plana poslovanja	21
6.2.	Izvještavanje	21
7.	FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	22
7.1.	GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O IZVRŠENJU BUDŽETA.....	22
7.1.1.	Rashodi, izdaci i finansiranje	22
7.1.1.1.	Plaće i naknade troškova zaposlenih	22
7.1.1.2.	Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge.....	25
7.1.1.3.	Tekući transferi i drugi tekući rashodi	26
7.1.1.4.	Izdaci za nabavku stalnih sredstava	26
7.2.	BILANS STANJA	27
7.2.1.	Gotovina, kratkoročna potraživanja, razgraničenja i zalihe	27
7.2.2.	Stalna sredstva	28
7.2.3.	Kratkoročne obaveze i razgraničenja	28
7.2.4.	Popis imovine i obaveza	29
8.	VANBILANSNA EVIDENCIJA	30
9.	JAVNE NABAVKE	33
10.	OSTALI NALAZI	36
10.1.	IT REVIZIJA PODRŠKA POREZONOM KNJIGOVODSTVU (NPIS).....	36
11.	KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠTAJA.....	37
V	PRILOG	41
1.	GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI.....	41
2.	IZJAVA RUKOVODSTVA	41

I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Izveštaj nezavisnog revizora daje se na osnovu provedene finansijske revizije, koja obuhvata reviziju finansijskih izvještaja i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

1. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

Mišljenje

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja **Porezne uprave Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnem tekstu: Porezna uprava FBiH)**, koji obuhvataju: Bilans stanja na 31. 12. 2023. godine, Račun prihoda i rashoda, Izvještaj o kapitalnim izdacima i finansiranju, Posebne podatke o plaćama i broju zaposlenih, Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta za godinu koja se završava na taj dan, te Analizu iskaza – tekstualni dio, uključujući i rezime značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, finansijski izvještaji istinito i fer prikazuju, u svim materijalnim aspektima, finansijski položaj Porezne uprave FBiH na 31. 12. 2023. godine i izvršenje budžeta za godinu koja se završava na taj dan, u skladu s prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja.

Osnova za mišljenje

Reviziju finansijskih izvještaja obavili smo u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine i INTOSAI Okvirom profesionalnih objava.¹ Primijenjeni standardi su ISSAI 100 – Osnovni principi revizije javnog sektora, ISSAI 140 – Kontrola kvaliteta za vrhovne revizijske institucije, ISSAI 200 – Principi finansijske revizije i ISSAI 2000–2899 – standardi finansijske revizije. Naše odgovornosti prema INTOSAI Okviru profesionalnih objava detaljnije su opisane u odjeljku *Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja*.

Nezavisni smo od Porezne uprave FBiH u skladu s ISSAI-jem 130 – Etički kodeks, te u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju, i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Isticanje pitanja

Skrećemo pažnju na sljedeće pitanje:

- **Evidentiranje izdataka za nabavku stalnih sredstava u iznosu od 561.261 KM i rashoda u iznosu od 10.530 KM, na osnovu ugovora zaključenih u 2023. godini za koje je isporuka i fakturisanje izvršeno u 2024. godini, provedeno je po instrukciji Federalnog ministarstva finansija – Predbilansne radnje za 2023. godinu. Ova instrukcija nije u skladu sa članom 4. i 76. Zakona o budžetima u FBiH, jer nije ispoštovan princip jedne godine, a izdaci i rashodi su priznati u tekućoj godini, iako je poslovni događaj nastao u narednoj godini (tačke 7.1.1.4 i 7.2.3 Izvještaja).**

Naše mišljenje nije modifikovano u vezi s navedenim pitanjem.

¹ Odluka o usvajanju i objavi INTOSAI Okvira profesionalnih objava („Sl. novine FBiH“, broj 59/22). INTOSAI Okvir profesionalnih objava (engl. IFPP) čini tri nivoa objava: INTOSAI principi (INTOSAI-P), međunarodni standardi vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI) i INTOSAI smjernice (GUID).

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Direktor je odgovoran za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u skladu s prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja u Federaciji Bosne i Hercegovine. Ova odgovornost podrazumijeva i kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola, relevantnih za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze usljed prevare ili greške, odgovarajuća objelodanjivanja relevantnih informacija u napomenama uz finansijske izvještaje, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena koje su razumne u datim okolnostima.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome da li su finansijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza usljed prevare ili greške, kao i izdati izvještaj nezavisnog revizora koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija, obavljena u skladu s INTOSAI Okvirom profesionalnih objava, uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati usljed prevare ili greške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili zbirno, utiču na ekonomske odluke korisnika donesene na osnovu tih finansijskih izvještaja.

Kao dio revizije, u skladu s INTOSAI Okvirom profesionalnih objava, stvaramo profesionalne procjene i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi također:

- prepoznamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikazivanja finansijskih izvještaja, zbog prevare ili greške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dovoljni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikazivanja, nastalog usljed prevare, veći je od rizika nastalog usljed greške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno izostavljanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola;
- stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o uspješnosti internih kontrola Porezne uprave FBiH;
- ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena, kao i povezanih objava rukovodstva;
- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo s rukovodstvom, između ostalih pitanja, i u vezi s planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i one u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama, koji su otkriveni tokom revizije.

2. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI USKLAĐENOSTI

Mišljenje s rezervom

Uz reviziju finansijskih izvještaja **Porezne uprave Federacije Bosne i Hercegovine za 2023. godinu** izvršili smo i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

Prema našem mišljenju, osim za navedeno u odjeljku *Osnova za mišljenje s rezervom*, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije Porezne uprave FBiH za 2023. godinu u skladu su, u svim materijalnim aspektima, sa zakonima i drugim propisima koji su definisani kao kriteriji za datu reviziju.

Osnova za mišljenje s rezervom

Kao što je navedeno u Izvještaju:

1. Nisu uspostavljene porezne evidencije o zaduženju za 2023. godinu po osnovu javnih prihoda za direktne poreze, doprinose, takse i naknade, članarine, novčane kazne i ostale javne prihode iz nadležnosti Porezne uprave FBiH u skladu sa članom 7. Zakona o poreznoj upravi FBiH (tačka 5.1);
2. U vanbilansnoj evidenciji iskazana je zaplijenjena imovina u iznosu od 157.447.303 KM, od čega je 99,7% skladišteno kod poreznih obveznika, što je Zakonom o Poreznoj upravi FBiH i Pravilnikom o procedurama prinudne naplate poreznih obaveza predviđeno samo u izuzetnim slučajevima. Zbog dugotrajnog procesa prodaje koja se većinom realizuje putem direktne prodaje, u tekućoj godini ostvarena je prodajna vrijednost (11.081.583 KM) koja je za 45% niža od procijenjene vrijednosti (24.409.306 KM). Shodno navedenom, ne možemo potvrditi da se efikasno upravljalo zaplijenjenom imovinom i da se u transparentom procesu prodaje ostvarila najpovoljnija prodajna vrijednost (tačka 8. Izvještaja).

Reviziju usklađenosti izvršili smo u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine i INTOSAI Okvirom profesionalnih objava. Primijenjeni principi i standardi su ISSAI 100 – Osnovni principi revizije javnog sektora, ISSAI 140 – Kontrola kvaliteta u vrhovnim revizijskim institucijama, ISSAI 400 – Principi revizije usklađenosti i ISSAI 4000 – Standard za reviziju usklađenosti. Naše odgovornosti prema INTOSAI Okviru profesionalnih objava detaljnije su opisane u odjeljku *Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti*.

Nezavisni smo od Porezne uprave FBiH u skladu s ISSAI-jem 130 – Etički kodeks, kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju, i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje s rezervom.

Isticanje pitanja

Skrećemo pažnju na sljedeća pitanja:

- Na 31. 12. 2023. godine ukupni saldo duga poreznih obveznika iznosio je 3.125.231.022 KM, od čega je u prinudnoj naplati 3.119.209.282 KM, dok su neizmirene obaveze za 2023. godinu iznosile 221.679.154 KM. U tekućoj godini po evidenciji Porezne uprave FBiH uplaćeno je javnih prihoda u iznosu od 7.345.760.516 KM, od čega 173.312.534 KM u postupku prinudne naplate (tačke 5.1 i 5.3 Izvještaja);
- Mjere odlaganja prinudne naplate koje je provodila Vlada FBiH kroz zakonske propise o konsolidaciji društava prolongirale su naplatu dugovanja obveznika u većinskom državnom vlasništvu i nisu postigle željene efekte jer dug kontinuirano raste. Dug poreznih obveznika koji su u postupku konsolidacije na početku postupka iznosio je 521.374.373 KM, a na kraju revidirane godine 965.193.334 KM. Ukupna dugovanja poreznih obveznika u većinskom državnom vlasništvu na 31. 12. 2023. godine iznosila su 1.292.543.241 KM (tačka 5.3 Izvještaja);
- Na 31. 12. 2023. godine kod Federalnog ministarstva finansija evidentirano je 6.787 izjavljenih žalbi na upravne akte Porezne uprave FBiH u vrijednosti od 635.597.740 KM. S obzirom na to da se žalbe vode kao neriješeni postupci u drugostepenom odlučivanju kod Federalnog ministarstva finansija, one odlažu izvršenje rješenja u predmetima dodatno utvrđenih poreznih obaveza (tačka 5.3 Izvještaja);

- Vođenje evidencija o radnom vremenu vrši se na način da je kod svih zaposlenika iskazano identično vrijeme početka i kraja radnog dana, bez navedenih službenih i privatnih izlaza u toku rada, zbog čega izražavamo sumnju u njihovu vjerodostojnost (tačka 7.1.1.1 Izvještaja);
- Izmjenom propisa u toku 2023. godine prestala je obaveza vršenja revalorizacije stalnih sredstava. Porezna uprava FBiH za 2022. godinu, iako je bila u obavezi, nije izvršila revalorizaciju shodno tada važećim propisima, jer Federalno ministarstvo finansija nije obezbijedilo tehničke uslove kroz modul stalnih sredstava za njeno izvršenje. Da je izvršena revalorizacija, početna stanja stalnih sredstava bila bi više iskazana za najmanje 2.735.290 KM, koliko bi iznosilo povećanje stalnih sredstava u visini zvanično objavljene stope rasta cijena u 2022. godini (tačka 7.2.2 Izvještaja).

Naše mišljenje nije modifikovano u vezi s navedenim pitanjima.

Odgovornost rukovodstva za usklađenost

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, direktor je odgovoran da osigura da aktivnosti, finansijske transakcije i informacije budu u skladu s propisima kojima su regulisane i potvrdi da je tokom fiskalne godine obezbijedio namjensko, svrsishodno i zakonito korištenje raspoloživih sredstava za ostvarivanje utvrđenih ciljeva, te ekonomično, efikasno i efektivno funkcionisanje sistema finansijskog upravljanja i kontrole.

Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti

Pored odgovornosti da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, naša odgovornost podrazumijeva i izražavanje mišljenja o tome da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, u svim materijalnim aspektima, u skladu sa zakonima i drugim propisima kojima su regulisane. Razumno uvjerenje je visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija, obavljena u skladu s INTOSAI Okvirom profesionalnih objava, uvijek otkriti značajnu neusklađenost kada ona postoji. Odgovornost revizora uključuje obavljanje procedura kako bi pribavili revizijske dokaze o tome da li se sredstva koriste za odgovarajuće namjene i da li je poslovanje Porezne uprave FBiH, prema definisanim kriterijima, usklađeno sa zakonima i drugim propisima. Procedure podrazumijevaju procjenu rizika od značajnih neusklađenosti sa zakonima i propisima koji regulišu poslovanje subjekta revizije. Također, naša odgovornost podrazumijeva i ocjenu finansijskog upravljanja, funkcije interne revizije i sistema internih kontrola.

Sarajevo, 30. 9. 2024. godine

ZAMJENIK GENERALNOG REVIZORA

Dragan Kolobarić, s.r.

GENERALNI REVIZOR

Dževad Nekić, s.r.

II REZIME DATIH PREPORUKA

REDNI BROJ	PREPORUKE	BROJ POGLAVLJA
1.*	Usvojiti interni pravilnik o javnim nabavkama, te uskladiti postojeće interne akte s važećim propisima.	4.
2.*	Uspostaviti funkcionalnu internu reviziju i Godišnji izvještaj o radu interne revizije dostavljati nadležnim organima u utvrđenom roku, shodno Zakonu o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH.	4.
3.	Osigurati potpune evidencije o prijavljenim i neizmirenim poreznim obavezama po svim osnovama u skladu sa Zakonom o poreznoj upravi FBiH.	5.1.
4*.	Nastaviti aktivnosti sa poslovnim bankama s ciljem otklanjanja konstatovanih propusta kod naloga za uplatu javnih prihoda kako bi se uplate evidentirale na karticama poreznih obveznika.	5.1.
5.*	Nastaviti aktivnosti sa poreznim obveznicima na uparivanju „MIP 1023“ obrazaca koji nisu prošli automatsku kontrolu zbog grešaka poreznih obveznika nastalih prilikom uplata poreza i doprinosa, s ciljem poboljšanja procesa naplate i realnog iskazivanja dugovanja.	5.2.
6.*	U saradnji sa Federalnim ministarstvom finansija izvršiti analizu poduzetih mjera i zakonskih rješenja s ciljem provođenja efikasnije naplate duga poreznih obveznika u većinskom državnom vlasništvu.	5.3.
7.	Uskladiti radno vrijeme Porezne uprave FBiH sa Zakonom o radu i Odlukom o radnom vremenu u federalnim organima državne službe, a evidencije o radu zaposlenika sačinjavati na način da sadrže sve potrebne elemente, u skladu s Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima i drugim licima angažovanim na radu.	7.1.1.1.
8.	U rješenjima o imenovanju radnih tijela navoditi radno mjesto na koje su državni službenici ili namještenici raspoređeni, u skladu sa Uredbom o načinu osnivanja i utvrđivanju visine naknade za rad radnih tijela osnovanih od strane Vlade FBiH i rukovodilaca federalnih organa državne službe.	7.1.1.2.
9.	Rashode i izdatke priznavati na osnovu nastanka poslovnog događaja (obaveze) u izvještajnom periodu na koji se odnose, u skladu sa članom 76. Zakona o budžetima u FBiH.	7.1.1.4.
10.	Završna knjiženja zaliha materijala vršiti u skladu sa članom 49. Računovodstvenih politika za federalne budžetske korisnike i Trezor.	7.2.1.
11.	Prilikom formiranja popisnih komisija voditi računa da se u komisije ne imenuju osobe koje su materijalno ili finansijski zadužene za sredstva koja se popisuju i njihovi neposredni rukovodioci, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.	7.2.4.
12.*	U evidenciji prinudne naplate u nPIS aplikaciji omogućiti prikaz informacija o prodaji zaplijenjene imovine tako da se transparentno prikaže način realizacije i broj pokušaja prodaje.	8.

13.*	Pravilnikom o procedurama prinudne naplate poreznih obaveza definisati obavezu objave prodaje zaplijenjene imovine putem medija i predvidjeti online aukciju u cilju poboljšanja transparentnosti prodaje i efikasnije naplate duga.	8.
14.	Tendersku dokumentaciju sačinjavati na način da daje jasne informacije u svim dijelovima predmeta nabavke i osigura poštovanje principa jednakog tretmana i nediskriminacije potencijalnih ponuđača, te preispitati način na koji se formiraju kvalifikacioni uslovi u tenderskoj dokumentaciji u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.	9.
15.*	Izvršiti kompletno migriranje starih podataka u nPIS3 aplikaciju prinudne naplate radi potpune funkcionalnosti i vođenja evidencija koje će pružiti potpune, pouzdane i tačne podatke.	10.1

* nerealizovane preporuke iz prethodnog perioda (osam)

III KRITERIJI ZA FINANSIJSKU REVIZIJU

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine u okviru finansijske revizije provodi reviziju finansijskih izvještaja i reviziju usklađenosti. Revizija finansijskih izvještaja i revizija usklađenosti podrazumijevaju proces objektivnog prikupljanja i procjenjivanja dokaza kako bi se utvrdilo da li su predmeti revizije, tj. finansijski izvještaji, kao i aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, usklađeni s odgovarajućim kriterijima koji su sadržani u zakonima i drugim propisima. Kriteriji predstavljaju poredbene parametre koji se koriste kako bi se dala ocjena predmeta revizije.

Za obavljanje finansijske revizije korišteni su sljedeći kriteriji:

- Zakon o budžetima u FBiH;
 - Uredba o računovodstvu budžeta u FBiH;
 - Pravilnik o knjigovodstvu budžeta u FBiH;
 - Pravilnik o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH;
 - Zakon o izvršavanju Budžeta FBiH za 2023. godinu;
 - Budžet FBiH za 2023. godinu;
 - Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH;
 - Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave;
 - Zakon o trezoru u FBiH;
 - Zakon o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH;
 - Zakon o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH;
 - Zakon o državnoj službi u FBiH;
 - Zakon o namještenicima u organima državne službe u FBiH;
 - Zakon o plaćama i naknadama u organima vlasti FBiH;
 - Zakon o porezu na dohodak;
 - Zakon o doprinosima;
 - Zakon o javnim nabavkama;
 - Zakon o Poreznoj upravi Federacije BiH;
- kao i drugi podzakonski akti navedenih zakona.

IV IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

1. UVOD

Porezna uprava FBiH je federalna uprava u sastavu Federalnog ministarstva finansija, koja je u skladu sa Zakonom o Poreznoj upravi Federacije BiH² nadležna za provođenje i izvršavanje aktivnosti iz oblasti svih vrsta federalnih, kantonalnih, gradskih i općinskih poreza i doprinosa, taksi, posebnih naknada, članarina obrtničkih komora, turističkih zajednica i novčanih kazni za porezne prekršaje. Najznačajniji zadaci Porezne uprave FBiH su: da vodi evidenciju o poreznim obveznicima; utvrđuje poreznu obavezu poreznog obveznika na osnovu porezne prijave, poslovnih knjiga i evidencija, kao i drugih dokaza; traži izvršenje naloga za plaćanje, te u slučaju neplaćanja ili nepravilnog plaćanja primjenjuje mjere na zakonom propisani način; obavlja inspekcijski nadzor i obavještava porezne obveznike o njihovim pravima i obavezama u skladu sa odredbama koje regulišu ovu oblast; izvršava aktivnosti prinudne naplate; provodi porezne istrage i prikuplja informacije o mogućim poreznim prekršajima i krivičnim djelima, nadležnim organima podnosi prijave u vezi sa poreznim prekršajima i krivičnim djelima; izdaje prekršajne naloge za porezne prekršaje; surađuju sa drugim nadležnim organima; obavlja druge obaveze i zadatke koji su joj dati u nadležnost u skladu sa drugim zakonima.

Porezna uprava FBiH je organizirana na dva nivoa, i to na nivou Središnjeg ureda i deset kantonalnih poreznih ureda (u daljnjem tekstu: KPU) sa pripadajućim poreznim ispostavama (73 ispostave).

Unutrašnja organizacija i način rada utvrđeni su Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji od 13. 6. 2013. godine, na koji je Vlada FBiH dala saglasnost.

Osnovne organizacione jedinice Središnjeg ureda su: Služba direktora, Služba za internu reviziju, te sektori za: administrativne i zajedničke poslove; planiranje, analize, izvještavanje i fiskalizaciju; pravna pitanja, registraciju, porezna mišljenja i edukaciju; inspekcijski nadzor, obavještavanje i istrage; prinudnu naplatu; informacionu tehnologiju i registraciju, kontrolu i naplatu doprinosa. U okviru Sektora za inspekcijski nadzor, obavještavanje i istrage organizovane su unutrašnje organizacione jedinice: Odsjek za planiranje i koordinaciju inspekcijskog nadzora, odsjeci za kontrolu velikih poreznih obveznika i odsjeci za obavještavanje i istrage u Sarajevu, Mostaru i Tuzli.

Kantonalni porezni uredi vrše naplatu poreznih obaveza; kontrolu poreznih obveznika koji ne spadaju u kategoriju velikih poreznih obveznika i obveznika uplate doprinosa; poduzimaju odgovarajuće mjere u postupku prinudne naplate; pružaju pomoć poreznim obveznicima, vrše registraciju i edukaciju poreznih obveznika i obveznika uplate doprinosa; provode aktivnosti o poreznim odbicima i povratima; obavljaju kadrovske, administrativne i zajedničke poslove za potrebe kantonalnih poreznih ureda; izrađuju planove, analize izvještaje u vezi naplate javnih prihoda; prate i evidentiraju pokrenute postupke likvidacija ili stečaja pravnih lica i druge poslove. Na nivou kantonalnih poreznih ureda organizovani su odsjeci, kao unutrašnje organizacione jedinice za poslove prinudne naplate, inspekcijskog nadzora, edukaciju i registraciju, zajedničke i opće poslove. Kantonalnim poreznim uredima rukovode rukovodioci kantonalnih poreznih ureda – pomoćnici direktora.

Rukovodioci osnovnih organizacionih jedinica na nivou Središnjeg ureda i kantonalnog nivoa za svoj rad i rukovođenje odgovorni su direktoru. Direktor, uz saglasnost federalnog ministra finansija, a po provedenoj proceduri utvrđenoj Zakonom o državnoj službi u FBiH, postavlja i razrješava rukovodioce sektora unutar Središnjeg ureda i rukovodioce kantonalnih poreznih ureda.

² „Sl. novine FBiH“, br. 33/02, 28/04, 57/09, 40/10, 27/12, 7/13, 71/14, 91/15 i 44/22

Porezne ispostave vrše prijem, provjeru i obradu poreznih prijavi, prijavi za registraciju obveznika uplate doprinosa i osiguranika i ostalih dokumenata propisanih poreznim i drugim zakonima; vode evidenciju o poreznim obveznicima, obveznicima uplate doprinosa i ostale evidencije iz djelokruga rada ispostave; izdaju i ovjeravaju porezne kartice poreznim obveznicima poreza na dohodak; pružaju stručnu pomoć poreznim obveznicima iz djelokruga nadležnosti ispostave; distribuiraju obrasce, uputstva i publikacije poreznim obveznicima; kompletiraju spise po žalbama poreznih obveznika; izdaju prekršajne naloge, podnose zahtjeve za pokretanje prekršajnog postupka i izvještaje za eventualno počinjena krivična djela; iniciraju inspekcijski nadzor; donose planove i programe rada, te sačinjavaju analize i izvještaje o radu i druge poslove.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji sistematizovana su radna mjesta za 1.744 izvršioca, a na 31. 12. 2023. godine bilo je zaposleno 1.253 izvršilaca. Budžetom za 2023. godinu planirani broj zaposlenih je 1.342.

Poreznom upravom rukovodio je direktor Šerif Isović, imenovan rješenjem Vlade FBiH od 28. 8. 2020. na mandat od četiri godine počev od 30. 7. 2020. godine. Zamjenik direktora Slobodan Vukoja je imenovan 6. 5. 2021. godine na mandat od četiri godine.

Sjedište Porezne uprave FBiH je u Sarajevu, u Ulici Husrefa Redžića br. 4.

2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE

Predmet revizije su finansijski izvještaji Porezne uprave FBiH za 2023. godinu i usklađenost aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

Cilj je da se izrazi mišljenje o tome jesu li finansijski izvještaji pouzdani i da li bilanci u potpunosti odražavaju rezultate izvršenja budžeta. Revizijom će se procijeniti primjenjuje li rukovodstvo institucije zakone i propise i koristi li sredstva za odgovarajuće namjene, te ocijeniti finansijsko upravljanje, sistem internih kontrola i funkcija interne revizije.

Revizija je obavljena u skladu s internim planskim dokumentima, u periodu od decembra 2023. do augusta 2024. godine, sa prekidima.

S obzirom na to da se revizija obavlja ispitivanjem na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

3. PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA I ANALIZA PODUZETIH MJERA

Ured za reviziju institucija u FBiH (u daljnjem tekstu: Ured) izvršio je finansijsku reviziju Porezne uprave FBiH za 2020. godinu, sačinio Izvještaj o izvršenoj reviziji i dao pozitivno mišljenje o finansijskim izvještajima i mišljenje s rezervom o usklađenosti poslovanja sa zakonskim i ostalim propisima. U Izvještaju su date preporuke s ciljem otklanjanja uočenih propusta i nedostataka.

Porezna uprava FBiH je postupila u skladu s članom 16. tačka 3. Zakona o reviziji institucija u FBiH i obavijestila je o preduzetim radnjama u cilju prevazilaženja nepravilnosti identifikovanih u revizorskom izvještaju. Revizijom je konstatovano da su preduzete odgovarajuće mjere, u skladu s planiranim aktivnostima.

Uvidom u preduzete aktivnosti i analizom realizacije datih preporuka utvrdili smo sljedeće:

Realizovane preporuke	
1.	Plan naplate prihoda je sačinjen na trogodišnjem nivou sa godišnjim projekcijama kako bi se kvartalno pratilo njegovo ostvarenje i ocijenili efekti njegove realizacije.
2.	Povećan je broj oglasa i prodaja zaplijenjene imovine u odnosu na prethodnu obavljenu reviziju, a troškovi zakupa skladišnog prostora su smanjeni.

Djelimično realizovane preporuke	
1.	Uspostavljen je sistem internih kontrola u dijelu upravljanja rizicima, kontrolnih aktivnosti, ali nisu ažurirani i doneseni svi potrebni interni akti koji će osigurati informacije i komunikacije o rizicima u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH.
2.	Pokrenuti konkurs za popunu radnih mjesta u Službi interne revizije je poništen. Postupak je ponovo pokrenut za popunu odgovarajućeg broja radnih mjesta, u skladu s Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji.
3.	Iako su pokrenute aktivnosti sa poslovnim bankama i održani konsultativni sastanci kako bi se pronašlo rješenje za smanjenje broja propusta koji se pojavljuju prilikom izvršenih uplata javnih prihoda, greške se i dalje dešavaju, zbog čega se značajan broj uplata i dalje ne mogu evidentirati na karticama poreznih obveznika.
4.	Izvršene su analize i uvedena elektronska dostava obrazaca koje upozoravaju korisnike na greške u popunjavanju obrazaca poreznih obveznika, ali većina uparivanja obrazaca „MIP 1023“ nije izvršena jer nije izvršena uplata poreznog obveznika.
5.	Zbog obustave mjera prinudne naplate, koje je Vlade FBiH definisala zakonima i zaključcima, Porezna uprava FBiH ne ostvaruje efikasniju naplatu duga poreznih obveznika u većinskom državnom vlasništvu.
6.	U postojećim evidencijama nPIS aplikacije prinudne naplate, evidentirane su pojedine promjene u statusu imovine ali nisu dostupne informacije o prodaji imovine, odnosno podaci o tome koliko je puta zaplijenjena imovina bila predmet prodaje i na koji način je prodana.
7.	Izvršena je analiza zaplijenjene imovine skladištene kod poreznog obveznika, a procjena stanja se vrši u momentu zapljene i godišnjim popisom, ali nije moguće osigurati sigurnost i zaštitu do momenta prodaje jer su evidentirana i otuđivanja takve imovine.
8.	Testna faza migriranja starih podataka je završena, ali nije okončan unos svih podataka u nPIS3 aplikaciju prinudne naplate radi potpune funkcionalnosti i vođenja evidencija koje će pružiti potpune, pouzdane i tačne podatke.
Preporuka za koju nije izvršena ocjena postupanja	
1.	Obračun poreza i doprinosa nastalih po osnovu nesamostalnih djelatnosti za zaposlenike Porezne uprave FBiH vršiti na način propisan članom 27. Zakona o porezu na dohodak i Zakonom o doprinosima. Preporuka nije ocijenjena zbog mišljenja Federalnog ministarstva finansija i ograničenja postojeće aplikacije za obračun plaća i naknada u okviru Trezora FBiH.

Nakon izvršene revizije za 2023. godinu dato je ukupno 15 preporuka, od čega je sedam novih i osam preporuka koje su već date u Izvještaju o finansijskoj reviziji za 2020. godinu (osam djelimično realizovanih).

Postupanje po Pismu menadžmentu

U toku obavljene prethodne revizije konstatovali smo da postoje određene slabosti sistema internih kontrola, koje mogu uticati na finansijske izvještaje i pravilnost poslovanja. Putem pisma menadžmentu koje je dostavljeno nakon obavljene prethodne revizije obavijestili smo o slabostima i dali odgovarajuće preporuke, kako bi se preduzele aktivnosti s ciljem njihovog otklanjanja prije sačinjavanja godišnjih finansijskih izvještaja za 2023. godinu, i kako se one ne bi ponovile u izvještaju o finansijskoj reviziji za 2023. godinu.

U pismu menadžmentu dato je šest preporuka, od kojih su dvije implementirane do dana sačinjavanja izvještaja o finansijskoj reviziji, a četiri su djelimično implementirane. Preporuke koje su djelimično implementirane ponoviti će se u Izvještaju.

Rukovodstvo je pokazalo spremnost za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti s obzirom na to da je većina preporuka implementirana ili djelimično implementirana.

4. SISTEM INTERNIH KONTROLA

Cilj sistema internih kontrola je da osigura razumno uvjerenje da Porezna uprava FBiH u poslovanju upravlja javnim sredstvima zakonito, transparentno, ekonomično, efikasno i efektivno, odnosno da interne kontrole funkcionišu u skladu s važećom regulativom.

Finansijsko upravljanje i kontrola

Zakon o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH³ i Pravilnik o provođenju finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u FBiH⁴ nalažu uspostavljanje, vođenje i procjenu sistema internih kontrola na osnovu COSO modela.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji, koji je dio Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Federalnog ministarstva finansija, uređena je unutrašnja organizacija Porezne uprave FBiH, vrste organizacijskih jedinica, njihova nadležnost, sistematizacija radnih mjesta i rukovođenje organizacijskim jedinicama, ovlaštenja u rukovođenju i odgovornost za obavljanje poslova, način ostvarivanja prava i dužnosti iz radnog odnosa, disciplinska odgovornost i druga pitanja od značaja, što je jedan od osnovnih elemenata za uspostavljanje povoljnog **kontrolnog okruženja** u skladu s COSO modelom.

U vezi **upravljanja rizicima** vrši se procjena rizika na godišnjem nivou prilikom izrade godišnjeg izvještaja i vrše izmjene u uspostavljenom registru rizika usvojenom u decembru 2021. godine. Sačinjene mape procesa i registar rizika su unesene u aplikaciju PIFC (modul za finansijsko upravljanje i kontrolu) u skladu sa Zaključkom Vlade FBiH od 21. 6. 2023. godine.

Usvojen je određen broj internih akata i procedura radi uspostavljanja **kontrolnih aktivnosti** kao jedne od komponenti sistema internih kontrola. Ocjenom internih kontrola utvrdili smo da pojedini interni akti nisu usklađeni sa zakonskim i drugim propisima koji su na snazi. S tim u vezi ističemo da nije ažuriran Pravilnik o plaćama i naknadama i drugim materijalnim pravima državnih službenika i namještenika Porezne uprave Federacije Bosne i Hercegovine shodno izmjenama Uredbe o naknadama koje nemaju karakter plaće. Pravilnik o naknadama troškova za službena putovanja nije usaglašen sa važećim odredbama Uredbe o naknadama troškova za službena putovanja.

U skladu sa članom 4. Zakona o Poreznoj upravi FBiH,⁵ Porezna uprava FBiH je federalna uprava u sastavu Federalnog ministarstva finansija, kojom rukovodi direktor koji vrši poslove i radne zadatke utvrđene odredbom člana 37. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji. Porezna uprava FBiH je dobila mišljenje Federalnog ministarstva finansija i Federalnog ministarstva pravde da direktor ne može usvojiti Uputstvo za primjenu pravila finansijskog upravljanja i kontrole u Poreznoj upravi FBiH pozivajući se na član 60. Zakona o organizaciji organa uprave kojim je definisano da direktor ovlaštenja u rukovođenju ostvaruje samostalno, osim u pitanjima koja su utvrđena u odredbama člana 44. ovog Zakona. Navedenim članom definisano je da u poslovima iz nadležnosti federalne uprave, odnosno federalne upravne organizacije koje se nalaze u sastavu federalnog ministarstva, federalni ministar donosi podzakonske propise i opće akte za izvršavanje federalnih zakona iz tih oblasti i vrši upravni nadzor nad radom te uprave, odnosno organizacije. Ovom odredbom nisu obuhvaćeni interni akti koji su definisani drugim zakonima kao obaveza rukovodioca Porezne uprave FBiH jer je članom 43. stav (2) Zakona definisano da su federalne uprave samostalne u svom radu u pogledu obavljanja svih poslova iz svoje nadležnosti, osim u pitanjima iz člana 44. ovog Zakona koja ostvaruje federalno ministarstvo u čijem se sastavu nalaze te uprave. Također, u članu 66. i 67. Zakona o organizaciji organa uprave je definisano da podzakonske propise donose rukovodioci organa uprave, odnosno rukovodioci upravnih organizacija.

³ „Sl. novine FBiH“, br. 38/16

⁴ „Sl. novine FBiH“, br. 6/17 i 37/24

⁵ „Sl. novine FBiH“, br. 33/02, 28/04, 57/09, 40/10, 27/12, 7/13, 71/14, 91/15 i 44/22

U skladu sa Izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama, svaki ugovorni organ u Bosni i Hercegovini donosi interni pravilnik kojim propisuje i uređuje organizaciju i efikasno vršenje nabavne funkcije unutar ugovornog organa, kao što je: način cirkuliranja dokumentacije u vezi s javnim nabavkama, konkretnim zaduženjima službenika i administrativnog osoblja koje provodi javne nabavke ili je u određenoj vezi s njima, rokovi za postupanje, način imenovanja i eventualna rotacija članova komisija za nabavku i sva druga odnosna pitanja. Porezna uprava FBiH kao ugovorni organ, u skladu sa članom 4. i 13. Zakona o javnim nabavkama, dužna je donijeti interni pravilnik o javnim nabavkama.

Međutim, postupajući po preporukama Ureda i primljenim instrukcijama Federalnog ministarstva finansija za izradu pravilnika, dostavljeni su nacrti: pravilnika o kancelarijskom poslovanju, pravilnika o radnim odnosima, pravilnika o naknadama troškova za službena putovanja, pravilnika o plaćama, naknadama i drugim materijalnim pravima državnih službenika i namještenika, pravilnika o javnim nabavkama ministru na nadležno postupanje. Pored upućenih urgencija za odgovorom na dostavljene nacрте pravilnika, do okončanja revizije Federalno ministarstvo finansija ih nije dostavilo. Zbog navedenog, Porezna uprava FBiH je podnijela inicijativu Parlamentu FBiH za davanje autentičnog tumačenja Zakona o organizaciji organa uprave, koje nije dostavljeno do okončanja revizije.

Informacije i komunikacije su uspostavljene na zadovoljavajućem nivou u cilju razmjene tačnih i pouzdanih podataka i informacija, osim u dijelu izvještavanja o rizicima jer nisu definisane procedure pa se komunikacija obavlja na sastancima rukovodstva.

Imenovan je koordinator za finansijsko upravljanje i kontrolu, a Godišnji izvještaj o funkcionisanju sistema finansijskog upravljanja i kontrole dostavljen je Federalnom ministarstvu finansija u zakonskom roku. U Godišnjem izvještaju o funkcionisanju sistema finansijskog upravljanja i kontrole navedene su nerealizovane aktivnosti u cilju uspostavljanja sistema finansijskog upravljanja i kontrole, kao i mjere koje se planiraju poduzeti za dalji razvoj finansijskog upravljanja i kontrole koje se između ostalog odnose na: promjenu organizacijske strukture i iniciranje izmjene određenih zakonskih propisa, kontrola dodijeljenih ovlasti i odgovornosti, kontinuirana edukacija zaposlenika, digitalizacija informacionog sistema, unapređenje interne revizije i sl.

Iako su poduzete aktivnosti, sistem internih kontrola još uvijek nije uspostavljen u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH i Pravilnikom o provođenju finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u FBiH. Pojedini interni akti za procese rada nisu usvojeni ili ažurirani sa izmjenama zakonskih propisa, niti su informacije i komunikacije o izvještavanju o rizicima na zadovoljavajućem nivou.

Izjava o fiskalnoj odgovornosti sačinjena je i dostavljena Federalnom ministarstvu finansija u skladu s članom 2. i 6. Pravilnika o obliku i sadržaju, načinu popunjavanja i predaje izjave o fiskalnoj odgovornosti.

Preporuka:

- **usvojiti interni pravilnik o javnim nabavkama, te uskladiti postojeće interne akte s važećim propisima.**

Interna revizija

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Porezne uprave FBiH organizovana je Služba za internu reviziju u kojoj je od četiri sistematizovana radna mjesta popunjeno jedno, stručni savjetnik – interni revizor.

Sačinjen je Strateški plan za period 2023–2025. godine, kao i Godišnji plan rada za 2023. godinu, kojim je planirano pet revizija na osnovu procjene rizika (za četiri procijenjen visok rizik i za jednu reviziju srednji rizik) i jedna revizija po nalogu direktora. Zbog nepopunjenosti Službe za internu reviziju i višemjesečnog bolovanja izvršene su samo tri revizije, **te nije sačinjen i dostavljen godišnji izvještaj Centralnoj harmonizacijskoj jedinici Federalnog ministarstva finansija u skladu sa članom 18. Zakona o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH.**

Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH⁶ utvrđeno je da rukovodilac jedinice za internu reviziju, između ostalog, osigurava kvalitet interne revizije, implementaciju godišnjih planova i nadzire njihovo izvršenje. Zbog nedovoljne popunjenosti radnih mjesta u Službi za internu reviziju i uzimajući u obzir nadležnosti Porezne uprave FBiH, nije u potpunosti uspostavljena funkcionalna Služba za internu reviziju radi ostvarenja osnovnih zadataka i postavljenih ciljeva.

Preporuka:

- **uspostaviti funkcionalnu internu reviziju i Godišnji izvještaj o radu interne revizije dostavljati nadležnim organima u utvrđenom roku, shodno Zakonu o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH.**

Prevenција korupcije

U skladu s Akcionim planom za borbu protiv korupcije za period od 2021. godine do donošenja nove strategije za borbu protiv korupcije u FBiH, Porezna uprava FBiH je sačinila i usvojila Plan integriteta u augustu 2023. godine. Sačinjen je Izvještaj o stanju integriteta i dostavljen Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije za 2023. godinu.

5. OBAVLJANJE POSLOVA IZ NADLEŽNOSTI

5.1. Evidencija poreznih obveznika i uplata javnih prihoda

Porezna uprava FBiH u skladu sa Zakonom o Poreznoj upravi FBiH je nadležna za provođenje i izvršavanje aktivnosti iz oblasti svih vrsta federalnih, kantonalnih, gradskih i općinskih poreza i doprinosa, taksi, posebnih naknada, članarina turističkih zajednica, članarina obrtničkih komora i novčanih kazni za porezne prekršaje. Članom 7. ovog Zakona definisano je da Porezna uprava FBiH, između ostalog, vodi evidenciju o poreznim obveznicima i utvrđuju poreznu obavezu poreznog obveznika na osnovu njegove porezne prijave, njegovih poslovnih knjiga i evidencija, kao i drugih dokaza i traži izvršavanje naloga za plaćanje, te u slučaju neplaćanja ili nepravilnog plaćanja, primjenjuju mjere na zakonom propisani način, kako bi se osiguralo izvršenje ovih naloga.

Registracija poreznih obveznika u FBiH vrši se na kantonalnom nivou, a podaci se direktno upisuju u Centralni porezni registar u Središnjem uredu. Na 31. 12. 2023. godine ukupno je registrovano 95.354 aktivnih poreznih obveznika i 18.258 pasivnih poreznih obveznika. Prema dostavljenim podacima 67.648 poreznih obveznika su evidentirani u postupcima prinudne naplate duga javnih prihoda na nivou FBiH, a čiji je ukupan saldo duga na kraju godine iznosio 3.119.209.282 KM.

Sektor za prinudnu naplatu vodi podatke o dugu u prinudnoj naplati po vrsti prihoda, ali u izvještajima koje kantonalni porezni uredi dostavljaju Središnjem uredu obuhvaćeni su podaci samo za porezne dužnike preko jedan milion KM duga. Prema datom obrazloženju, informacioni sistem Porezne uprave FBiH (nPIS) u aplikacijskom dijelu je predvidio mogućnost praćenja prinudne naplate po vrstama prihoda i po ročnosti, ali navedene zbirne podatke o prinudnoj naplati još uvijek nije moguće obraditi u toj aplikaciji s obzirom na to da u program nisu migrirani svi predmeti poreznih dužnika (stariji podaci dugovanja u prinudnoj naplati).

⁶ „Sl. novine FBiH“, br. 47/08, 101/16

Revizorskom timu je sačinjen i prezentovan pregled salda duga sa stanjem na 31. 12. 2023. po vrstama poreza, doprinosa i naknada, te ostalih javnih prihoda koje prati Porezna uprava FBiH:

Porezi i doprinosi	ELEKTRONSKI PREDMETI (nPIS)			STARI PREDMETI		UKUPNO	
	Osnovno zaduženje	Kamata	Ukupno	Osnovno zaduženje	Kamata		
Doprinosi	971.642.303	251.930.956	1.223.573.260	818.979.687	206.500.696	1.025.480.384	1.288.798.588
Dohodak	78.579.179	27.029.205	105.608.383	16.316.626	48.908.701	65.225.328	146.811.833
Dobit	42.935.868	18.315.590	61.251.458	32.434.179	8.769.271	41.203.450	1.086.731.842
Porezi građana	14.151.238	2.738.410	16.889.647	11.048.295	1.535.907	12.584.202	29.473.849
Ostalo	132.289.328	14.668.662	146.957.990	337.208.206	89.248.714	426.456.920	573.414.910
UKUPNO	1.239.597.916	314.682.822	1.554.280.739	1.215.986.994	354.963.289	1.570.950.283	3.125.231.022

Kao što je vidljivo iz tabele, više od pola duga se odnosi na stare predmete poreznih dužnika koji nisu migrirani u informacioni sistem Porezne uprave FBiH (nPIS). Zbog navedenog Porezna uprava FBiH ne može da koristi u aplikaciji mogućnost izvještavanja i praćenja prinudne naplate po vrstama prihoda i po ročnosti. Napominjemo da je u 2013. godini započet proces preuzimanja i migriranja podataka i koji još uvijek nije okončan, što je detaljnije napisano u tački 10.1. Izvještaja.

Također, Porezna uprava FBiH objavljuje kvartalno na svojoj internet stranici pregled poreznih obveznika sa iznosom ukupnog duga po osnovu poreza, doprinosa, taksi i drugih naknada preko 50.000 KM u kojem nisu navedeni pojedinačni iznosi obaveza po vrstama javnih prihoda (obaveze za direktne poreze, doprinose, takse i naknade, članarine, novčane kazne i ostali javne prihode). Za iznos obaveza poreznih dužnika ispod 50.000 KM podaci se ne objavljuju. U objavljenom Izvještaju o radu Porezne uprave FBiH za period 1. 1. 2023. – 31. 12. 2023. godine navedena je struktura uplaćenih javnih prihoda u tekućoj godini (7.345.760.516 KM) i kumulativni dug poreznih obveznika u prinudnoj naplati (3.119.209.282 KM) bez navođenja strukture duga.

U Godišnjem izvještaju o registraciji, naplati i kontroli doprinosa u 2023. godini iskazana su dugovanja za doprinose (za PIO, za zdravstveno osiguranje i za osiguranje od nezaposlenosti) za posljednje tri godine, u kojem je iskazan iznos prijavljenih i uplaćenih obaveza i dug, koji su prikazani u tabeli:

Godina	Doprinosi za PIO	Doprinosi za zdravstveno osiguranje	Doprinosi za osiguranje od nezaposlenosti	UKUPNO	
2023.	Prijavljeno	2.691.163.821	1.904.987.379	230.859.908	4.827.011.108
	Uplaćeno	2.614.979.050	1.833.286.283	221.694.632	4.669.959.965
	Dug	76.184.771	71.701.096	9.165.276	157.051.143
2022.	Prijavljeno	2.361.816.364	1.672.352.524	202.678.198	4.236.847.086
	Uplaćeno	2.356.982.153	1.652.110.749	199.756.073	4.208.848.975
	Dug	4.834.211	20.241.775	2.922.125	27.998.111
2021.	Prijavljeno	2.068.689.939	1.463.663.616	177.393.471	3.709.747.026
	Uplaćeno	2.058.232.303	1.440.513.387	174.132.012	3.672.877.702
	Dug	10.457.636	23.150.229	3.261.459	36.869.324

Na osnovu dostavljenih podataka, oko 75-80% iskazanog salda duga u prinudnoj naplati odnosi se na neuplaćene doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje za slučaj nezaposlenosti, a udio zateznih kamata na javne prihode velikog dijela poreznih dužnika je skoro dosegao iznos glavnog poreznog duga.

Pregled stanja duga nakon izmirenih obaveza za period 1. 1. – 31. 12. 2023. godine:

	Uplaćeno po ukupnom zaduženju	Neizmirene obaveze iz 2023
Doprinosi	5.044.976.055	172.153.889
Dohodak	687.652.408	13.566.515
Dobit	635.740.025	12.145.421
Porezi građana	140.638.526	1.610.254
Ostalo	836.753.502	22.203.075
UKUPNO	7.345.760.516	221.679.154

Prema obrazloženju odgovorne osobe, zaduženje po osnovama (doprinosi, dohodak, dobit, porezi građana i ostalo) nastali u toku 2023. godine nisu uporedivi sa uplaćenim javnim prihodima u 2023. godini, jer u naplatu javnih prihoda ulazi naplata dužnih obaveza iz ranijih perioda. U navedenom iznosu uplaćenih zaduženja uključeno je 173.312.534 KM, koji su naplaćeni putem prinudne naplate. Zaduženje poreznih obaveza za 2023. godinu nije prezentovano iz razloga što se pored obaveza obračunskog perioda unesenih na osnovu obrazaca za 2023. godinu, unose se i obaveze koje su utvrđene dodatnim inspekcijskim kontrolama ili mjerama prinudne naplate koje se odnose i na ranije periode.

Shodno navedenom, Porezna uprava FBiH ne vodi kompletnu evidenciju o poreznim obveznicima jer je dio obaveza evidentiran u nPIS bazi, a dio još uvijek nije migriran, zbog čega se ne vrši izvještavanje i praćenje strukture ukupnih neizmirenih obaveza po osnovu javnih prihoda na osnovu direktnih poreza, doprinosa, taksi i naknada, članarina, novčanih kazni i ostalih javnih prihoda iz nadležnosti Porezne uprave FBiH. Također, prezentirana je struktura uplaćenih javnih prihoda u tekućoj godini (7.345.760.516 KM) i iznosa neizmirenih obaveza poreznih obveznika (221.679.154 KM), ali nisu dostavljeni podaci o zaduženjima poreznih obveznika na osnovu direktnih poreza, doprinosa, taksi i naknada, članarina, novčanih kazni i ostalih javnih prihoda iz nadležnosti Porezne uprave FBiH za 2023. godinu. Shodno navedenom, ne možemo potvrditi da Porezna uprava FBiH vodi potpune evidencije o poreznim obveznicima sa podacima o iznosu prijavljenih obaveza po svim navedenim osnovama za koje je nadležna u skladu sa članom 7. Zakona o poreznoj upravi FBiH.

Preporuka:

- **osigurati potpune evidencije o prijavljenim i neizmirenim poreznim obavezama i efikasniju naplatu po svim osnovama iz nadležnosti Porezne uprave FBiH u skladu sa Zakonom o poreznoj upravi FBiH.**

Podaci o uplatama javnih prihoda preuzimaju se iz depozitnih banaka u elektronskoj formi, u obliku RAS fajla koji se dostavlja putem interneta. Usaglašavanje (knjiženje uplata) vrši se automatski, na osnovu CIPS-ove baze podataka građana (JMBG-a) i registrovane baze podataka jedinstvenih identifikacionih brojeva poreznih obveznika – pravnih i fizičkih lica. **S obzirom na to da se i dalje dešavaju problemi sa pravilnim popunjavanjem naloga poreznih obveznika za plaćanje javnih prihoda, što utiče na to da se uplate koje od banaka dolaze u RAS datoteci ne mogu automatski rasknjižiti na knjigovodstvenoj kartici poreznog obveznika, uplate ostaju neproknjižene i evidentiraju se u bazi podataka u zasebnoj tabeli dok se ne izvrši dopuna podataka i knjiženje uplate na poreznoj kartici poreznog obveznika.**

Depozitne banke, kao i prethodnih godina, dostavljaju nepotpune podatke o uplatama poreznih i neporeznih prihoda, a najveće greške su u brojevima JIB-ova i JMBG-a. S ciljem otklanjanja ovih propusta Porezna uprava FBiH dostavljala je obavještenja bankama u vezi s popunjavanjem naloga za plaćanje javnih prihoda, te obavještavala porezne obveznike o pravilnom načinu uplate javnih prihoda. Održani su i sastanci sa Agencijom za bankarstvo FBiH i Udruženjem banaka BiH u cilju pronalaženja načina smanjenja grešaka na uplatama, ali banke nisu ovlaštene da mijenjaju podatke na popunjenom nalogu za uplatu poreznog obveznika. Uvidom u zapisnike sa sastanka kao i komunikacije sa Udruženjem banaka BiH dostavljen je prijedlog da se uspostavi dostavljanje obavijesti/podataka u vezi člana 14.b Zakona o doprinosima putem e-maila uposlenicima organizacione jedinice prema nadležnosti, te su dostavljene službene e-mail adrese za dostavljanje obavijesti. Na sastanku održanom 20. 9. 2023. godine utvrđena je procedura oko dostavljanja obavijesti e-mailom, kao i potrebni podaci koji se dostavljaju. Također, raspravljalo se o RAS fajlovima sa greškom i neuparenim uplatama, gdje je donesen zaključak da će Porezna uprava FBiH dostaviti analizu problema neuparenih uplata sa primjerima kao i novu infrastrukturu za razmjenu podataka i testiranje načina prenosa RAS fajla putem web aplikacije.

Prema prezentiranim podacima u periodu 2020–2023. godine evidentirane su 19.152 uplate koje se nisu mogle rasknjižiti na karticama poreznih obveznika u ukupnom iznosu od 7.719.064 KM. Od navedenog broja nerasknjiženih uplata, 4.909 u iznosu od 6.042.641 KM odnosi se na pravna lica, 488 u iznosu od 32.140 KM na fizička lica i 13.755 u iznosu od 1.644.283 KM na uplate građana po raznim osnovama. U revidiranoj godini evidentirano je 5.792 nerasknjiženih uplata u iznosu od 5.061.500 KM.

Zbog navedenog, kao i vrijednosti izvršenih uplata javnih prihoda koji nisu evidentirani na karticama poreznih obveznika (7.719.064 KM), ne može se potvrditi da Porezna uprava FBiH raspolaže potpunim i tačnim informacijama o utvrđenim izmirenim i neizmirenim obavezama poreznih obveznika za uplatu javnih prihoda.

Preporuka:

- ***nastaviti aktivnosti sa poslovnim bankama s ciljem otklanjanja konstatovanih propusta kod naloga za uplatu javnih prihoda kako bi se uplate evidentirale na karticama poreznih obveznika.***

5.2. Aktivnosti Porezne uprave na implementaciji Zakona o jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa

Zakonom o jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa⁷ uređena je obrada, unos, usklađivanje i razmjena podataka o doprinosima, kontrola uplate doprinosa i dostavljenih podataka, te davanje informacija obveznicima uplate doprinosa i osiguranim licima. Podaci iz Jedinstvenog sistema koriste se u svrhu ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, zdravstvenog osiguranja i prava po osnovu osiguranja u slučaju nezaposlenosti. Korisnici Jedinstvenog sistema registracije, kontrole i naplate doprinosa su Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje, Zavod za zdravstveno osiguranje i reosiguranje FBiH, Federalni zavod za zapošljavanje i Federalni zavod za statistiku. Protokolom o razmjeni podataka, koji je potpisan sa korisnicima Jedinstvenog sistema registracije, kontrole i naplate doprinosa, regulisan je način korištenja, proces razmjene podataka i odgovornost za sigurnost korištenja tih podataka. Zadatak Porezne uprave FBiH je da ostalim korisnicima Jedinstvenog sistema dostavlja podatke o obračunatim i uplaćenim doprinosima radi ostvarivanja prava.

Porezna uprava FBiH vrši razmjenu podataka za one korisnike kod kojih je izvršeno uparivanje obaveza iskazanih na „MIP 1023“ obrascima sa uplatama doprinosa i poreza koji se dobivaju preko RAS fajlova iz banaka. Prema prezentiranom izvještaju u toku obavljanja revizije, vanbudžetskim fondovima je za period 2021 – 2023. godinu od ukupno 1.478.529 „MIP 1023“ obrasca, poslano ukupno 1.443.504, a broj obrazaca koji nisu prošli automatsku kontrolu je 35.025. U prethodnom izvještaju je konstatovano 55.340 obrazaca koji nisu prošli kontrolu za period 2018 – 2020. godine, a do kraja 2023. godine ostalo 27.365 obrazaca.

Na osnovu analiza utvrđeno je da više od 90% obrazaca nije prošlo kontrolu jer nije izvršena uplata doprinosa. Drugi identifikovani razlozi zbog čega mjesečni „MIP 1023“ obrasci nisu upareni sa uplatama su pogrešno upisani podaci na uplatnim nalogima, i to: porezni period za koji se plaća obaveza, vrsta prihoda, šifra općine, broj transakcijskog računa, identifikacijski broj, kao i zbirne uplate kada se jednom uplatom plaćaju obaveze za više mjeseci.

S ciljem rješavanja problema u vezi uparivanja „MIP 1023“ obrazaca sa uplatama, u ranijim godinama uveden je obrazac PMIP-1024 kao opcija pojedinačnih ispravki podataka, koji ima mogućnost: dodavanja, izmjene, brisanja i prijave obrasca prije predavanja MIP-1023 obrasca. Također, uveden je obrazac JS 3310 kojim se riješio problem prijave uplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje i zdravstveno osiguranje za dobrovoljna osiguranja, kao i obrazac JS 3300E koji se odnosi na prijavu uplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje koje obavljaju kantonalne službe za zapošljavanje za osiguranike po osnovu tzv. dokupa staža.

Pravilnikom o primjeni Zakona o porezu na dohodak, koji je stupio na snagu 26. 6. 2021. godine, propisana je obaveza da se od 1. 10. 2021. godine Poreznoj upravi FBiH porezne prijave/obrasci podnose elektronskim putem, što se odnosi i na Obrazac MIP 1023. Na ovaj način pravna lica prilikom unosa obrasca vide da li je izvršen pravilan unos podataka.

⁷ „Sl. novine FBiH“, br. 42/09, 109/12, 86/15, 30/16 i 96/21

Pored toga, u dijelu kontrole uplata, posebno uplatnih računa, omogućeno je identifikovanje spornih uplata koje sa sobom nose ispravan račun za doprinose, ali pogrešnu, neodgovarajuću vrstu prihoda. Takve uplate se učitavaju i smještaju u neproknjižene, za koje postoje alati raščišćavanja na odgovarajuću vrstu prihoda, ali samo na osnovu zaprimljenog zahtjeva korisnika. Najvećim dijelom problem predstavljaju sumarne uplate ili neispravni porezni periodi kojima su popunjeni platni nalozi, jer zahtijevaju vrijeme za razvrstavanje kako bi imale parametar za pravilno uvezivanje.

Odgovorni u Poreznoj upravi FBiH navode da se „MIP 1023“ obrasci koji nisu prošli automatsku kontrolu uparivanja kontrolišu samo na intervenciju poreznog obveznika, iz razloga što uz uplate nema podataka na osnovu kojih bi zaposlenik u ispostavi mogao samostalno izvršiti ispravke grešaka. Ispravka grešaka vrši se na osnovu prezentirane relevantne dokumentacije o izvršenim uplatama.

Kao dodatni alat povjere tačnosti unosa „MIP 1023“ obrazaca osiguranim licima je omogućena usluga za provjeru uplaćenih doprinosa i evidentiranog osiguranja prijave i uplate svih doprinosa putem online portala za provjeru uplaćenih doprinosa i evidentiranog osiguranja⁸. Na online portalu za provjeru uplaćenih doprinosa i evidentiranog osiguranja, zaposlene osobe mogu provjeriti da li im je i u kojem iznosu poslodavac uplatio doprinose i prijavio kod nadležnog organa počevši od 2011. godine kada je uspostavljen Jedinostveni sistem. Za pristup online portalu pored ličnih podataka potreban je i lični identifikacioni broj (LIB) koji predstavlja jedinstveni broj koji Porezna uprava FBiH dodjeljuje svakom osiguranom licu upisanom u Jedinostveni sistem uz pokaz lične karte.

Dostavljanjem obrazaca elektronskim putem i uvođenjem dodatnih obrazaca dio grešaka koji se generirao u procesu obrade „MIP 1023“ obrazaca je otklonjen, te je smanjen broj neuparenih uplata u odnosu na ispravne. Međutim, još uvijek nisu riješene sumarne uplate za više poreznih perioda, te se i dalje generiraju greške u procesu kontrole podataka na uplatnim nalogima doprinosa iz RAS fajlova, što utiče na blagovremenu isporuku vanbudžetskim fondovima uparenih „MIP 1023“ obrazaca.

Preporuka:

- ***nastaviti aktivnosti sa poreznim obveznicima na uparivanju „MIP 1023“ obrazaca koji nisu prošli automatsku kontrolu zbog grešaka poreznih obveznika nastalih prilikom uplata poreza i doprinosa, s ciljem poboljšanja procesa naplate i realnog iskazivanja dugovanja.***

5.3. Naplata poreznih obaveza u prinudnoj naplati

U skladu sa Zakonom o Poreznoj upravi FBiH, postupci prinudne naplate poduzimaju se radi izmirenja porezne obaveze, a odgovornost naplate je u isključivoj nadležnosti kantonalnih poreznih ureda i njihovih ispostava, koji su obavezni da provode postupke naplate s ciljem izmirenja poreznih obaveza. Pravilnikom o procedurama prinudne naplate poreznih obaveza⁹ propisan je postupak i način naplate poreznih i drugih obaveza koje porezni obveznik nije izmirio u propisanim rokovima. Postupci prinudne naplate mogu se primijeniti samo na onu poreznu obavezu za koju je uručen nalog za plaćanje, a koja nije izmirena na vrijeme. Rješenje o pokretanju postupka prinudne naplate donosi rukovodilac nadležnog poreznog ureda i dostavlja ga poreznom obvezniku prije poduzimanja konkretnih mjera. Pokretanje postupka prinudne naplate povlači za sobom trošak prinudne naplate (5% od ukupne porezne obaveze), zateznu kamatu po važećoj stopi propisanoj Zakonom o visini stope zatezne kamate na javne prihode¹⁰, kao i naplatu iz cjelokupne imovine poreznog obveznika.

Na 31. 12. 2023. godine u prinudnoj naplati je bilo 67.648 poreznih obveznika sa ukupnim dugovanjima u iznosu od 3.119.209.282 KM, od čega se na porezne obveznike u većinskom državnom vlasništvu (Federacije BiH, kantona, gradova i općina)¹¹ odnosi 1.292.543.241 KM. Prema strukturi, dug se najvećim dijelom odnosi na neuplaćene doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti.

⁸ <https://edoprinosi.fpu.gov.ba>

⁹ „Sl. novine FBiH“, br. 50/02, 54/03, 31/11, 38/16, 69/17 i 18/21

¹⁰ „Sl. novine FBiH“, br. 48/01, 52/01, 42/06, 28/13, 66/14, 86/15, 34/18, 99/19, 48/21 i 81/23

¹¹ Odnosi se na porezne obveznike koji su u većinskom državnom vlasništvu, sa dugom preko 50.000 KM, tj. 177 poreznih obveznika ili 0,24% od ukupnog broja poreznih obveznika u prinudnoj naplati.

Stanje duga utvrđeno je na osnovu rješenja o pokretanju postupka prinudne naplate. Zbog neblagovremenog postupanja Federalnog ministarstva finansija po žalbama izjavljenim na upravne akte Porezne uprave FBiH, dug koji je iskazan u prinudnoj naplati odnosi se samo na postojeći dug, bez predmeta kojima je utvrđena dodatna obaveza na koje je izjavljena žalba. **Prema evidencijama Porezne uprave FBiH, na 31. 12. 2023. godine kod Federalnog ministarstva finansija evidentirano je 6.787 izjavljenih neriješenih žalbi na upravne akte Porezne uprave FBiH čija je vrijednost iskazana u iznosu od 635.597.740 KM, a broj neriješenih tužbi je 270 po osnovu utvrđenih obaveza u vrijednosti od 77.030.786 KM. Navedeno ističemo jer žalba odlaže izvršenje rješenja u predmetima dodatno utvrđenih poreznih obaveza.**

Pregled naplaćenih dugovanja u postupku prinudne naplate po poduzetim mjerama i aktivnostima za period 1. 1. 2023. – 31. 12. 2023. godine:

Red. br.	OSNOVA ZA NAPLAĆENI IZNOS	IZNOS u KM
1.	opomene	1.679.867
2.	rješenja o pokretanju postupka prinudne naplate	95.369.894
3.	rješenjem iz novčanih sredstava i obustavi transakcija	28.523.272
4.	rješenjem iz imovine	8.091.757
5.	organizovanom prodajom imovine	11.071.874
6.	prodajom vrijednosnih papira	15.261
7.	po sporazumima (odgoda/rata)	27.310.306
8.	pljenidbom dužnikovih potraživanja	366.539
9.	pljenidbom plaće/penzije	510.908
10.	pljenidbom gotovine	39.632
11.	na ostale načine u postupku prinudne naplate	333.224
	UKUPNO NAPLAĆENO	173.312.534

Na 31. 12. 2023. godine Porezna uprava FBiH je imala u evidenciji 537 zaključenih sporazuma (514 na rate i 23 za odgođeno plaćanje) za iznos duga na dan potpisivanja od 121.420.395 KM. Preostali iznos duga po aktualnim sporazumima sa stanjem na kraju godine iznosi 88.285.524 KM. U toku godine raskinuto je 255 sporazuma zbog neredovnog izvršavanja obaveza obveznika.

S obzirom na to da se većina duga odnosila na porezne obveznike u većinskom državnom vlasništvu Vlada FBiH je prethodnom periodu donosila zakone¹² i mjere obustave prinudne naplate čija je svrha bila da se omogući tekuće poslovanje, oporavak, pomoć i konsolidacija ovih preduzeća. Međutim, ni ovim mjerama dugovanja nisu naplaćena. U cilju restrukturiranja poreznog duga i stvaranja normativnih preduslova za „centralizovano upravljanje poreznim dugom“, Vlada FBiH je donijela Zaključak¹³ 30. 6. 2016. godine kojim je zadužila Federalno ministarstvo finansija da u roku od 90 dana pripremi i dostavi odgovarajuće prednacrt zakona, kojima će se adekvatno urediti pitanje restrukturiranja poreznog duga, na način da se centralizira politika upravljanja dugom, te kvalitetnije i efikasnije iskoriste postojeći resursi. Istim Zaključkom zadužena je Porezna uprava FBiH da u roku od 120 dana formira bazu podataka svih poreznih dugovanja, prikupljanjem informacija od poreznih obveznika, sa osnovnim podacima o usaglašenom stanju duga i ročnosti poreznog duga na 31. 3. 2016. godine. Zaključkom¹⁴ o izmjeni Zaključka od 30. 6. 2016. godine zadužena je Porezna uprava FBiH da do okončanja aktivnosti na pripremi i donošenju zakona iz oblasti finansijske konsolidacije i restrukturiranja poreznog duga, obustavi sve aktivnosti prinudne naplate, a najkasnije do 31. 12. 2017. godine.

¹² Zakon o finansijskoj konsolidaciji rudnika uglja u Federaciji BiH prema obračunatim a neuplaćenim javnim prihodima u periodu od 2009. do 2015. godine – „Sl. novine FBiH“, br. 81/08, 109/12 i 05/14; Zakon o finansijskoj konsolidaciji JP „Željeznice FBiH“ d.o.o. Sarajevo za period 2008.-2012. godine – „Sl. novine FBiH“, br. 4/09; Zakon o finansijskoj konsolidaciji privrednih društava u Federaciji BiH – „Sl. novine Federacije BiH“, broj 52/14, 36/18, 54/19 i 48/21

¹³ V. Broj: 1398/2016 od 30. 6. 2016. godine

¹⁴ V. Broj: 1045/2017 od 21. 7. 2017. godine

U prilogu dajemo pregled poreznih dužnika koji su bili u postupku konsolidacije:

R. BR.	POREZNI OBVEZNICI	DUG U PERIODU KONSOLIDACIJE	DUG 31.12.2023.
1.	JP „Željeznice FBiH“ d.o.o.	77.170.230	169.047.397
2.	Rudnici „Kreka“ d.o.o. Tuzla	100.999.125	155.787.048
3.	Rudnici mrkog uglja „Banovići“ d.d.	38.376.777	5.652.755
4.	Rudnici mrkog uglja „Đurđevik“ d.o.o.	12.631.242	2.297.413
5.	Rudnik mrkog uglja „Kakanj“ d.o.o.	30.637.123	94.579.474
6.	Rudnik mrkog uglja „Zenica“ d.o.o.	46.001.386	144.828.414
7.	Rudnik mrkog uglja „Breza“ d.o.o.	31.453.088	94.579.474
8.	Rudnik mrkog uglja „Abid Lolić“ d.o.o.	8.591.718	47.222.550
9.	Rudnik lignita „Gračanica“ d.o.o.	3.969.139	0
10.	Rudnici ugljena „Tušnica“	2.849.054	2.514.210
11.	Rudnici boksita d.o.o. Posušje	1.311.120	513.948
	UKUPNO	353.990.004	717.022.683

Zbog nastanka novog duga kod pojedinih poreznih obveznika Porezna uprava FBiH pokrenula je aktivnosti blokade transakcijskih računa. **Međutim, Vlada FBiH donijela je zaključke kojima je zadužila Poreznu upravu FBiH da odgodi sve aktivnosti prinudne naplate, zbog čega je naplata duga kod rudnika kod kojih je utvrđen rast duga prolongirana do 31. 12. 2023. godine.**

Zaključkom Vlade FBiH od 24. 3. 2022. godine Porezna prava FBiH je zadužena da sportskim kolektivima i drugim subjektima koji u primjeni imaju ugovore o reprogramu duga za poreze i doprinose, osigura prekid prinudne naplate i aktiviranja sredstava obezbjeđenja po ugovoru o reprogramu, kao i obračun zatezne kamate do kraja 2022. godine. **Dodatnim zaključcima Vlade FBiH period odgode prinude naplate za sportske kolektive je odgođen do kraja 2024. godine.**

Pored toga, **Zakonom o finansijskoj konsolidaciji privrednih društava u FBiH**,¹⁵ koji je donesen 2014. godine, definisano je da se u toku postupka konsolidacije ne mogu pokrenuti postupci prinudne naplate nad imovinom društava sa većinskim učešćem državnog kapitala koje se konsoliduje. U 2021. godini usvojen je Zakon o izmjenama Zakona o finansijskoj konsolidaciji privrednih društava u FBiH koji se odnosi na produženje utvrđenih rokova kao i da nadležni organ vlasti donosi odluku o otvaranju novog računa kod poslovne banke za obavljanje platnih transakcija nad kojima se ne može provesti prinudno izvršenje dok traje postupak finansijske konsolidacije (bez saglasnosti Porezne uprave FBiH, koju je ranijim Zakonom trebalo obezbijediti). Posljednjim izmjenama Zakona iz decembra 2023. godine izvršena je izmjena u dijelu produženja: perioda dugovanja obaveza do 31. 12. 2021.; roka za podnošenje zahtjeva za finansijsku konsolidaciju do 30. 6. 2026.; perioda do kojeg može trajati konsolidacija do 31. 12. 2027. godine.

Od dana stupanja na snagu ovog Zakona donesene su odluke o finansijskoj konsolidaciji za 23 privredna društva, od čega je 19 odluka donijela Vlada FBiH, a 4 odluke donijele su kantonalne vlade (Vlada Tuzlanskog kantona i Vlada Hercegovačko-neretvanskog kantona). Od 23 privredna društva za koja su donesene odluke o finansijskoj konsolidaciji za pet privrednih društava odlukama Vlade FBiH o izmjenama odluka o finansijskoj konsolidaciji¹⁶ produžen je rok finansijske konsolidacije do 31. 12. 2027. godine.

Pregled privrednih društava koji su u postupku konsolidacije:

R. BR.	PRIVREDNA DRUŠTVA U KONSOLIDACIJI	DUG NA 30. 9. 2013.	DUG NA 31. 12. 2023.
1.	„AGROKOMERC“ DD Velika Kladuša	37.387.752	37.990.460
2.	„BINAS“ DD Bugojno	5.019.851	11.496.434
3.	„BORAC“ DD KONFEKCIJA Travnik	22.576.475	36.036.220
4.	„BNT - TVORNICA MAŠINA I HIDRAULIKE“ DD Novi Travnik	6.786.934	22.982.388
5.	„ALUMINIJ“ DD Mostar	0	15.342.580
	UKUPNO	71.771.012	123.848.082

¹⁵ „Sl. novine FBiH“, br. 52/14, 36/18, 54/19, 48/21 i 94/23

¹⁶ „Sl. novine FBiH“, br. 106/21 i 1/24

Prema objavljenim podacima Porezne uprave FBiH, ukupna dugovanja ovih pet poreznih obveznika su porasla za 73% od početka procesa konsolidacije, ali Porezna uprava FBiH od stupanja na snagu Zakona o finansijskoj konsolidaciji privrednih društava u FBiH ne može provoditi postupke prinudne naplate nad društvima koja su u postupku konsolidacije. Također, ističemo da je odredbama ovog Zakona definisano da, ukoliko društvo sa većinskim učešćem državnog kapitala koje se konsoliduje ne počne izmirivati svoje tekuće finansijske obaveze u roku od 60 dana od dana donošenja odluke, nadležni organ donijet će odluku kojom stavlja van snage svoju odluku o finansijskoj konsolidaciji tog društva, što kod ovih privrednih društava nije učinjeno.

Zakon o finansijskoj konsolidaciji i/ili restrukturiranju javnih zdravstvenih ustanova u FBiH¹⁷ stupio je na snagu 14. 5. 2022. godine, a koji je donesen s ciljem postizanja stanja likvidnosti i solventnosti 19 zdravstvenih ustanova, jačanje odgovornosti u upravljanju rizikom u poslovanju, a tretira period dospelih dugovanja zaključno sa 31. 12. 2021. godine. Za kliničke centre odobren je iznos od 119 miliona KM, za kantonalne bolnice 65,5 miliona KM i opće bolnice 40,5 miliona KM kroz planirano izdvajanje iz Budžeta FBiH u periodu od 2022-2024. godine 225 miliona KM. Iz Budžeta FBiH je u 2022. i 2023. godini izdvojen iznos od 150.000.000 KM za finansijsku konsolidaciju i/ili restrukturiranje javnih zdravstvenih ustanova, dok su efekti na pet ustanova od 19 sljedeći:

R.BR.	ZDRAVSTVENA USTANOVA	DUG NA 31. 12. 2021.	DUG NA 31. 12. 2023.
1.	SVEUČILIŠNA KLINIČKA BOLNICA MOSTAR	69.126.473	103.527.512
2.	ŽUPANIJSKA BOLNICA „DR. FRA. MIHOVIL SUČIĆ“ LIVNO	6.818.234	5.754.128
3.	JU „OPĆA BOLNICA KONJIC“	12.763.001	10.140.412
4.	JU „KANTONALNA BOLNICA DR. SAFET MUJIĆ“ MOSTAR	6.905.648	4.076.067
5.	JU „OPĆA BOLNICA JAJCE“	0	824.450
	UKUPNO	95.613.357	124.322.569

Evidentan je i problem realizacije reprograma dugovanja po ovom zakonu za javne zdravstvene ustanove koje pored dugovanja dospelog zaključno s 31. 12. 2021. godine imaju i dodatna nova tekuća dugovanja dospjela nakon tog roka, a koje nisu u mogućnosti izmiriti niti za isti sklopiti sporazum s Poreznom upravom FBiH.

Iako je Porezna uprava FBiH provodila aktivnosti na naplati dugovanja primjenjujući olakšice za porezne dužnike u većinskom državnom vlasništvu, naplata duga ovih poreznih obveznika, i pored svih olakšavajućih mjera, nije imala efekta, zbog čega se dug godinama samo povećavao i čini 39% duga utvrđenog u prinudnoj naplati. Nisu postignuti efekti naplate dugovanja kod poreznih obveznika koji izmiruju tekuće obaveze redovno jer je naplata duga u prinudnoj naplati stavljena u stanje „mirovanja“ i samo se odgađa, bez obzira na to što se tekuće obaveze plaćaju redovno. Budući da je evidentan rast dugovanja poreznih dužnika u većinskom državnom vlasništvu, pored donesenih mjera Vlade FBiH i usvojenih zakona o konsolidaciji, ne možemo potvrditi da su one doprinijele efikasnijem izmirenju duga, te je porastao sa 521.374.373 KM na 965.193.334 KM.

Preporuka:

- *u saradnji sa Federalnim ministarstvom finansija izvršiti analizu poduzetih mjera i zakonskih rješenja s ciljem provođenja efikasnije naplate duga poreznih obveznika u većinskom državnom vlasništvu.*

¹⁷ „Sl. novine FBiH“, br. 34/22 i 77/22

6. PLANIRANJE I IZVJEŠTAVANJE

6.1. Izrada i donošenje budžeta i plana poslovanja

Budžetom FBiH za 2023. godinu¹⁸ Poreznoj upravi FBiH odobrena su sredstva u iznosu od 60.163.820 KM, a Izmjenama i dopunama Budžeta FBiH za 2023. godinu¹⁹ odobrena sredstva su uvećana na 60.289.672 KM (uvećanje za 125.852 KM). Odobrena su sredstva za plaće, doprinose i naknade troškova zaposlenih (48.554.670 KM), izdatke za materijal, sitan inventar i usluge (6.933.784 KM), izdatke za nabavku stalnih sredstava (4.461.796 KM) i druge tekuće rashode (339.422 KM).

Poreznoj upravi FBiH su tokom godine odobrene dvije unutrašnje preraspodjele. Odlukom Vlade FBiH od 27. 4. 2023. godine odobrena su sredstva tekuće rezerve u iznosu 235.840 KM za potrebe unajmljivanja poslovnih prostora za Ured Općine Centar i Kantonalnog ureda Novi Travnik. Ukupna raspoloživa sredstva Porezne uprave FBiH za 2023. godinu iznosila su 60.525.512 KM.

Sačinjen je Plan rada za 2023. godinu, kao i Trogodišnji plan za period 2023–2025. godine.

Pored navedenog, Porezna uprava FBiH je sačinila Projekciju naplate javnih prihoda za period 2023–2025. u kojem se iskazuju planovi naplate prihoda na godišnjem nivou. Projekcija plana naplate javnih prihoda rađena je kroz praćenje makroekonomskih pokazatelja uz praćenje godišnjih trendova naplate javnih prihoda u prethodnim godinama u periodu od 2019–2022. godine i izmjenama propisa koji tretiraju određene oblasti.

6.2. Izvještavanje

Godišnji izvještaj Porezne uprave FBiH za 2023. godine je dostavljen Federalnom ministarstvu finansija 31. 1. 2024. godine. U izvještaju je prezentovana realizacija programa i mjera koji su postavljeni za revidiranu godinu kako slijedi: naplata javnih prihoda (91%), efikasno provođenje postupaka inspekcijских nadzora (98%), kontinuirano razvijanje i upravljanje kvalitetom pružanja usluga poreznim obveznicima (98%), digitalna transformacija (88%) i osiguranje resursa za realizaciju djelatnosti Porezne uprave FBiH (85%), čime je ocjenjeno ispunjenje godišnjeg plana 92%.

Na internet stranici Porezne uprave FBiH objavljen je i Izvještaj o radu za period 1. 1. 2023. – 31. 12. 2023. godine kojim je javnost detaljno upoznata sa aktivnostima i rezultatima na naplati javnih prihoda, prinudnoj naplati, inspekcijском nadzoru, elektronskom podnošenju prijave, broju poreskih obveznika, zaposlenika i fiskalnih aparata i sl.

Prema izvještaju o radu u 2023. godini izvršena je naplata javnih prihoda u iznosu od 7.345.760.516 KM što je za 945.423.627 KM više u odnosu na prethodnu godinu. Izvršeno je 7.880 inspekcijских nadzora i utvrđeno 156.432.185 KM dodatnih poreznih obaveza po rješenju, te izdato 4.816 prekršajnih naloga, sa ukupno izrečenim novčanim kaznama za učinjeni prekršaj u iznosu od 10.845.088 KM.

Praćenje realizacije Projekcije naplate javnih prihoda za period 2023 – 2025. se radi kvartalno, sačinjavanjem izvještaja o realizaciji plana naplate prihoda za interne potrebe, koji se objedine za godišnji izvještaj i objave podaci na internet stranici. Prema prezentiranim podacima struktura uplaćenih javnih prihoda u 2022/2023. godini je sljedeća:

R. br.	NAZIV PRIHODA	Uplaćeno 2022	Uplaćeno 2023	Razlika u KM
1	2	3	4	5 (4-3)
1.1.	PRIHODI OD INDIREKTHNIH POREZA	96.447	97.416	969
1.2.	ZAOŠTALI PRIHODI OD POREZA NA PROMET	1.147.749	1.882.485	734.736
2	PRIHODI OD DIREKTHNIH POREZA	1.250.669.544	1.464.030.959	213.361.415
2.1.	POREZ NA DOBIT I ZAOŠTALI PRIHODI OD POREZA NA DOBIT	546.841.586	635.740.025	88.898.439

¹⁸ „Sl. novine FBiH“, br. 3/23

¹⁹ „Sl. novine FBiH“, br. 85/23

R. br.	NAZIV PRIHODA	Uplaćeno 2022	Uplaćeno 2023	Razlika u KM
2.2.	POREZ NA DOHODAK I ZAOSTALI PRIHODI OD POREZA FIZIČKIH LICA	567.890.690	687.652.408	119.761.718
2.3.	POREZ NA IMOVINU, NASLIJEĐE I POKLON	41.633.824	44.410.614	2.776.790
2.4.	POREZ NA PROMET NEPOKRETNOSTI I PRAVA	93.899.321	95.768.610	1.869.289
2.5.	ZAOSTALI PRIHODI OD OSTALIH POREZA	404.123	459.302	55.178
3	DOPRINOSI	4.401.359.708	5.044.976.055	643.616.347
3.1.	Doprinos za PIO	2.458.399.680	2.820.999.175	362.599.495
3.2.	Doprinos za zdravstveno osiguranje	1.741.821.764	1.991.598.954	249.777.189
3.3.	Doprinos za osiguranje od nezaposlenosti	201.138.263	232.377.926	31.239.663
	UKUPNI PRIHODI OD DIREKTNIH POREZA I DOPRINOSA	5.652.029.252	6.509.007.014	856.977.762
4	TAKSE I NAKNADE	674.008.688	755.687.806	81.679.118
5	ČLANARINE	10.087.243	12.255.684	2.168.441
6	NOVČANE KAZNE	58.624.373	61.451.809	2.827.436
7	OSTALI JAVNI PRIHODI	4.343.137	5.378.302	1.035.165
	UKUPNO	6.400.336.890	7.345.760.516	945.423.627

7. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

Porezna uprava FBiH sačinila je Godišnji finansijski izvještaj za 2023. i dostavila ga nadležnim organima i institucijama u utvrđenom roku.

Bilans stanja na 31. 12. 2023. godine nije sačinjen preuzimanjem salda sa konta stanja zaliha iz Glavne knjige u skladu sa Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH zbog toga jer su u finansijskim izvještajima iskazane vrijednosti zaliha u iznosu od 31.180 KM. Navedeno ističemo jer se zalihe jednokratno otpisuju i u knjigovodstvenoj evidenciji su iskazane u vrijednosti 0 KM, što je detaljnije opisano u tački 7.2.1 Izvještaja.

U Analizi iskaza, sačinjenoj uz godišnje računovodstvene izvještaje, obrazloženo je izvršenje budžeta u skladu s Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH.²⁰

Periodični izvještaji dostavljeni su u skladu sa Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH.

7.1. GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O IZVRŠENJU BUDŽETA

7.1.1. Rashodi, izdaci i finansiranje

U Godišnjem izvještaju o izvršenju budžeta za 2023. godinu iskazani su rashodi i izdaci u iznosu od 57.340.475 KM, što predstavlja ostvarenje od 95,11%.

Strukturu rashoda i izdataka čine: plaće, naknade i doprinosi (49.248.869 KM), izdaci za materijal i usluge (5.911.318 KM), izdaci za nabavku stalnih sredstava (1.891.323 KM) i tekući transferi (288.965 KM).

7.1.1.1. Plaće i naknade troškova zaposlenih

Bruto plaće i naknade plaća iskazane su u iznosu od 45.254.730 KM, a odnose se na bruto plaće i naknade plaća (37.587.807 KM) i naknade troškova zaposlenih (7.666.923 KM). Izvršili smo uvid u obračun plaća za mart, august i decembar 2023. godine, koji se odnosi na pripremu mjesečnih podataka za obračun plaće, rješenja o postavljenju zaposlenika, rješenja o plaćama i pojedinačne platne liste zaposlenika.

Osnovna plaća zaposlenika utvrđena je množenjem osnovice određene članom 18. stav 2. Zakona o izvršavanju Budžeta FBiH za 2023. godinu u visini od 385 KM, boda za obračun plaće od 1,0 i pripadajućeg koeficijenta platnog razreda utvrđenog Zakonom o plaćama i naknadama u organima vlasti FBiH.

²⁰ „Sl. novine FBiH“, br. 69/14, 14/15, 4/16, 19/18, 3/21

Utvrđena osnovica uvećava se za 0,5% za svaku započetu godinu penzijskog staža zaposlenika, a najviše do 20%. Članovima 22. i 23. Zakona o plaćama i naknadama u organima vlasti FBiH²¹, Pravilnikom i izmjenama i dopunama Pravilnika o plaćama, naknadama i drugim materijalnim pravima državnih službenika i namještenika Porezne uprave FBiH²² i Odlukom o posebnim uslovima rada i dodatku na plaću zaposlenih u Poreznoj upravi FBiH, koju je Vlada FBiH donijela 14. 7. 2022. godine definisano je da dodatak na plaću u iznosu od 30% od osnovne plaće, po osnovu posebnih uslova rada ostvaruje: direktor, zamjenik direktora, šefovi odsjeka za inspekcijski nadzor u Središnjem i kantonalnim poreznim uredima, federalni porezni inspektori i zaposlenici koji su postavljeni na radna mjesta sa složenim informatičko-aplikacijskim poslovima. Dodaci na plaću zaposlenika koji obavljaju složene informatičko-aplikacijske poslove su utvrđeni, uz obrazloženje da su to poslovi na kojima je došlo do povećane odgovornosti za upravljanje i sigurnost cjelokupnog informacionog sistema Porezne uprave FBiH.

Ocjenjivanje zaposlenika za 2023. godinu izvršeno je u skladu sa Zakonom o državnoj službi u FBiH²³, Zakonom o namještenicima u organima državne službe u FBiH²⁴ i Pravilnikom o ocjenjivanju rada državnih službenika u organima državne službe u FBiH²⁵.

Članom 36. Zakona o radu i članom 3. Pravilnika o plaćama, naknadama i drugim materijalnim pravima državnih službenika i namještenika Porezne uprave FBiH (u daljnjem tekstu: Pravilnik) je definisano puno radno vrijeme u trajanju od 40 sati sedmično, raspoređenih na pet radnih dana, bez definisane dnevne pauze. Odlukom Vlade FBiH o radnom vremenu u federalnim organima državne službe²⁶ utvrđeno je da sedmično radno vrijeme u federalnim organima državne službe, stručnim i drugim službama Vlade FBiH i drugim tijelima federalne uprave iznosi 40 sati i raspoređuje se na pet radnih dana po osam sati. Prema Odluci, dnevni odmor u trajanju od 30 minuta ne računa se u radno vrijeme. Postupajući prema preporuci iz pisma menadžmentu, Porezna uprava FBiH je 26. 12. 2023. godine uputila Federalnom ministarstvu finansija upit da li je potrebno donijeti posebnu odluku o radnom vremenu. Odgovorom od 18. 1. 2024. godine, obrazloženo je da Porezna uprava FBiH nema ovlaštenje za donošenje svoje Odluke o radnom vremenu, već da postoji obaveza implementacije Odluke Vlade FBiH.

Zakonom je definisano da je poslodavac dužan svakodnevno voditi evidenciju o radnicima i drugim licima angažovanim na radu. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima i drugim licima angažovanim na radu propisuje sadržaj i način vođenja evidencije o radnicima i drugim licima angažovanim na radu kod poslodavca. Članom 8. propisani su elementi koje evidencije trebaju sadržavati, članom 9. da se evidencija mora voditi uredno, razumljivo i ažurno na početku i na kraju radnog dana radnika, odnosno drugog lica angažovanog na radu, a u slučaju da neki od podataka iz člana 8. stav (1) ovog Pravilnika nije poznat na početku radnog dana, poslodavac ga je dužan unijeti u evidenciju odmah nakon saznanja tog podatka. Članom 10. je propisano da je poslodavac dužan voditi podatke o radnom vremenu potrebne za ostvarivanje prava iz radnog odnosa.

Obavljenom revizijom konstatovali smo da se evidencije prisustva na poslu u Središnjem i kantonalnim poreznim uredima, kao i ispostavama, ne vode na jednoobrazan način. U Središnjem uredu i kantonalnom poreznom uredu Sarajevo osigurano je elektronsko evidentiranje početka i kraja radnog vremena. Za zaposlenike u ostalim kantonalnim poreznim uredima, kao i ispostavama, vode se pisane evidencije radnog vremena.

Uvidom u prezentovane evidencije prisustva na poslu konstatovano je da se nisu primjenjivale odredbe Odluke o radnom vremenu, s obzirom na to da nije ispoštovano puno dnevno radno vrijeme od 8 sati jer je zaposlenicima evidentiran početak u 8:00 sati i kraj radnog vremena u 16:00, a ne u 16:30 sati.

²¹ „Sl. novine FBiH“, br. 45/10, 111/12, 20/17 i 22/19

²² Pravilnik od 30. 11. 2010. godine i izmjene od 10. 4. 2014. i 31. 8. 2022. godine

²³ „Sl. novine FBiH“, br. 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06, 4/12 i 99/15

²⁴ „Sl. novine FBiH“, br. 45/09

²⁵ „Sl. novine FBiH“, br. 30/20

²⁶ „Sl. novine FBiH“, br. 17/06 i 93/15

Također, korištenje pauze se različito evidentira (od 10:30 do 11:00 ili nije evidentirano tačno vrijeme korištenja). U navedenim evidencijama nema iskazanog vremena terenskog rada (službeni izlaz), kao ni vremena neprisustva u toku dnevnog rasporeda radnog vremena po zahtjevu radnika (privatni izlaz). Na osnovu preporuke iz Pisma menadžmentu, Porezna uprava FBiH u martu 2024. godine dostavila je urnek evidencije o radnom vremenu svim zaposlenicima. Izvršili smo uvid u evidencije o radnom vremenu za maj 2024. godine, koje su sačinjene na način da je kod svih zaposlenika u ispostavama iskazano radno vrijeme od 08:00 do 16:00, ali bez iskazanog vremena korištenja pauze, terenskog rada (službeni izlaz), kao i neprisustva u toku dnevnog rasporeda radnog vremena po zahtjevu radnika (privatni izlaz).

S obzirom na to da je kod svih zaposlenika iskazano identično vrijeme početka i kraja radnog vremena, kao i da nema podataka o vremenu korištenja pauze, službenih i privatnih izlaza, nismo se uvjerali u vjerodostojnost sačinjenih evidencija o provedenom vremenu na radnom mjestu, odnosno da je uspostavljena evidencija o radnom vremenu u skladu sa odredbama Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima i drugim licima angažovanim na radu.

Preporuka:

- ***uskладiti radno vrijeme Porezne uprave FBiH sa Zakonom o radu i Odlukom o radnom vremenu u federalnim organima državne službe, a evidencije o radu zaposlenika sačinjavati na način da sadrže sve potrebne elemente, u skladu s Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima i drugim licima angažovanim na radu.***

Naknade troškova zaposlenih iskazane su u iznosu od 7.666.923 KM, a odnose se na: naknade za topli obrok (3.116.395 KM), jednokratne pomoći (1.580.040 KM), naknade za prevoz s posla i na posao (1.012.436 KM), regres za godišnji odmor (792.467 KM), otpremnine zbog odlaska u penziju (635.205 KM), pomoć u slučaju smrti (283.002 KM), pomoć u slučaju teže invalidnosti (217.884 KM), naknade troškova smještaja dužnosnika (17.990 KM) i naknade za odvojeni život (11.504 KM).

Isplata naknada zaposlenicima regulisana je podzakonskim aktima i odredbama Pravilnika.

Naknada za topli obrok isplaćuje se u iznosu od 1% prosječne plaće u FBiH prema posljednjem objavljenom statističkom podatku za dane prisustva na poslu.

Jednokratne pomoći isplaćene su u skladu sa Uredbom o isplati pomoći od strane poslodavca, na osnovu Odluke o isplati pomoći koju je 20. 12. 2023. godine donio direktor za 1.254 zaposlenika u pojedinačnom iznosu od 1.260 KM.

Naknade za prevoz na posao i sa posla isplaćuju se radnicima čije je mjesto stanovanja udaljeno najmanje dva kilometra od mjesta rada, odnosno pripada im novčana naknada za troškove prevoza u visini mjesečne karte javnog gradskog, prigradskog i međugradskog prevoza.

Regres za godišnji odmor isplaćen je u visini 50% prosječne plaće isplaćene u FBiH, na osnovu Odluke koju je 7. 6. 2023. godine donio direktor u iznosu od 611 KM za jednog radnika.

Otpremnina zbog odlaska u penziju obračunava se i isplaćuje zaposlenicima u visini pet ostvarenih mjesečnih plaća radnika isplaćenih u prethodnih pet mjeseci.

Pomoć u slučaju smrti regulisana je odredbom člana 23. Pravilnika kojom je definisano da se zaposleniku isplaćuje naknada u slučaju smrti užeg člana porodice u visini četiri prosječne plaće isplaćene u FBiH prema zadnjem objavljenom statističkom podatku. Pravo se ostvaruje podnošenjem zahtjeva.

Pomoć u slučaju teže invalidnosti regulisana je Uredbom o naknadama koje nemaju karakter plaće²⁷ i članom 22. Pravilnika.

Uvidom u rješenja za navedene vrste naknada utvrdili smo da se obračun i isplata naknada troškova zaposlenih vrši u skladu s podzakonskim aktima koji regulišu pojedine vrste naknada.

²⁷ "Sl. novine FBiH", br. 63/10, 22/11, 66/11, 51/12, 99/22, 15/23 i 68/23

7.1.1.2. Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge

Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge iskazani su u iznosu od 5.911.318 KM. Strukturu ovih izdataka čine: komunikacije (1.796.317 KM), ugovorene i druge posebne usluge (1.481.078 KM), energija (852.405 KM), nabavka materijala i sitnog inventara (645.789 KM), unajmljivanje imovine (418.081 KM), tekuće održavanje (362.410 KM), usluge prevoza i goriva (191.241 KM), osiguranja, bankovnih usluga i usluga platnog prometa (100.769 KM) i putni troškovi (63.228 KM).

Izdaci za putne troškove obračunavaju se i isplaćuju u skladu sa Uredbom o naknadama troškova za službena putovanja²⁸ kojom je definisano da naknade za službeno putovanje mogu uključivati naknadu za smještaj, ishranu, prijevozne i druge troškove predviđene uredbom. Članom 10. definisano je da državnim službeniku koji za potrebe službenog puta koristi vlastiti putnički automobil, pripada naknada u visini 15% cijene litre benzina BMB 95, po prijeđenom kilometru na odobroj relaciji. Članom 16. Uredbe propisuju se rokovi za podnošenje izvještaja sa službenog puta, kao i elementi koje izvještaj mora sadržavati.

Uvidom u obračun troškova službenih putovanja u 2023. godini, utvrdili smo da pojedini izvještaji sa službenog puta ne sadrže sve elemente u skladu sa odredbama Uredbe o naknadama troškova za službena putovanja. Navedeni nedostaci su uočeni u dijelu informacija o datumu i vremenu polaska i povratka sa službenog putovanja, izjave da li je na službenom putu bila osigurana ishrana (tri obroka), kao i da se za obračun naknade troškova goriva koristila cijena dizel goriva. Postupajući po preporuci iz pisma menadžmentu, izvršila se dodatna kontrola putnih naloga i izvještaja sa službenog putovanja, te su konstatovana odstupanja u obračunu troškova goriva za korištenje vlastitog vozila za potrebe službenog putovanja korigovana kroz povrate od zaposlenika. Također, u 2024. godini sačinjena je nova forma izvještaja sa službenog putovanja, kako bi sadržavala sve potrebne informacije u skladu sa Uredbom o naknadama troškova za službena putovanja.

U okviru izdataka za ugovorene i druge posebne usluge najznačajniji izdaci su za hardverske i softverske usluge (441.629 KM), usluge štampanja (308.309 KM) i zateznih kamata (295.563 KM).

Izdaci za hardverske i softverske usluge najvećim dijelom odnose se na usluge održavanja nPIS 1,2,3, dodatni zahtjevi i razmjena podataka informacionog sistema u Poreznoj upravi FBiH prema okvirnom sporazumu za period 2021. - 2023. godine koji je zaključen sa „Comtrade System Integration“ d.o.o. Sarajevo. Za realizovane usluge u 2023. godine isplaćena su sredstva u iznosu od 269.006 KM u skladu sa ugovorom. Preostali izdaci se odnose na usluge: održavanja (preventivno, korektivno i po potrebi adaptivno) MS Navision HRM i SS; održavanja informacionog sistema CBOM; tehničkog održavanja informacionog sistema podrške fiskalizaciji – ISPF i održavanje informacionog sistema i licenciranog softvera Porezne uprave FBiH.

Uvidom u odabrani uzorak u iznosu od 99.755 KM izdaci su evidentirani u skladu sa zaključenim ugovorima.

Izdaci za štampanje najvećim dijelom se odnose na usluge najma multifunkcijskih uređaja za izradu crno – bijelih kopija po sistemu „po izrađenoj kopiji/ispisu“ prema okvirnom sporazumu za period 2021. – 2024. godina koji je zaključen sa „KONICA MINOLTA poslovna rješenja BH“ d.o.o. Sarajevo. Također, evidentirane su i usluge štampanja prekršajnih naloga, naljepnica za igre na sreću, naljepnica „zatvoren objekat“ i žutih traka i knjiga evidencija prometa nekretninama.

Uvidom u odabrani uzorak u iznosu od 65.763 KM izdaci su evidentirani u skladu sa zaključenim ugovorima.

Izdaci za rad komisija iskazani su u iznosu od 17.980 KM, koje se formiraju i isplaćuju na osnovu Uredbe o načinu osnivanja i utvrđivanja visine naknade za rad radnih tijela osnovanih od strane Vlade FBiH i rukovodilaca federalnih organa državne službe(u daljem tekstu: Uredba)²⁹.

²⁸ „Sl. novine FBiH“, br. 44/16, 50/16 i 31/23

²⁹ „Sl. novine FBiH“, br. 75/20

Članom 5. Uredbe definisano je da akt o osnivanju odnosno rješenje o imenovanju radnog tijela obavezno sadrži, između ostalog imena i prezimena predsjednika i članova radnog tijela kao i radno mjesto na koje je državni službenik ili namještenik raspoređen. Također, članom 8. Uredbe članovima komisije pripada naknada samo pod uslovom da poslove za koje su zaduženi aktom o osnivanju radnog tijela obavljaju van radnog vremena. **Uvidom u dokumentaciju formiranih komisija utvrdili smo da u rješenjima o imenovanju nisu navedena radna mjesta na koja su državni službenici ili namještenici raspoređeni. Prema prezentiranim izvještajima o radu, rad komisija odvijao se van radnog vremena.**

Obračun naknada članovima komisija koji su zaposleni u Poreznoj upravi FBiH nije imao tretman prihoda od nesamostalne djelatnosti kako je propisano Zakonom o porezu na dohodak³⁰, Pravilnikom o primjeni Zakona o porezu na dohodak,³¹ Zakonom o doprinosima³² i Pravilnikom o načinu obračunavanja i uplate doprinosa.³³ **S obzirom na to da Federalno ministarstvo finansija nije osiguralo predušlove za obračun poreza i doprinosa u skladu sa ovim propisima zbog ograničenja postojeće aplikacije za obračun plaća i naknada u Trezoru FBiH, nisu obračunati i uplaćeni propisani porez i doprinosi.**

Zbog navedenog konstatujemo da nisu dosljedno primjenjivane odredbe Uredbe o načinu osnivanja i utvrđivanja visine naknade za rad radnih tijela osnovanih od strane Vlade FBiH i rukovodilaca federalnih organa državne službe u dijelu sačinjavanja rješenja o imenovanjima.

Preporuka:

- ***u rješenjima o imenovanju radnih tijela navoditi radno mjesto na koje su državni službenici ili namještenici raspoređeni, u skladu sa Uredbom o načinu osnivanja i utvrđivanju visine naknade za rad radnih tijela osnovanih od strane Vlade FBiH i rukovodilaca federalnih organa državne službe.***

Izdaci po osnovu ugovora o djelu iskazani su u iznosu od 8.188 KM. U toku 2023. godine Porezna uprava FBiH je zaključila 12 ugovora o djelu za obavljanje poslova procjene vrijednosti zaplijenjene/oduzete imovine. U uzorkovanim ugovorima definisan je rok za izvršenje usluge u trajanju od 20 dana, bez ugovorenih penala u slučaju kašnjenja. Uvidom u dokumentaciju utvrđeno je prekoračenje definisanog roka u ugovoru, dok su izvršiocu usluge naknade isplaćene u ugovorenom roku. Postupajući po preporuci iz pisma menadžmentu, u 2024. godini prilikom davanja saglasnosti za zaključivanje ugovora, direktor je dao smjernicu da se u ugovorima definiše primjeren rok za izvršenje posla kao i mehanizmi zaštite putem ugovorne kazne u slučaju kašnjenja.

7.1.1.3. Tekući transferi i drugi tekući rashodi

Tekući transferi i drugi tekući rashodi iskazani su u iznosu od 288.965 KM i odnose se na realizaciju sudskih presuda po tužbama iz radnog odnosa. U toku godine u skladu sa Akcionim planom Vlade FBiH isplaćeno je 282.169 KM, a na osnovu zaključenih ugovora o vansudskoj nagodbi isplaćeno je 6.797 KM. Također, isplaćeni su i troškovi zatezних kamata, parničnih i izvršnih postupaka i sudskih troškova u iznosu od 318.552 KM, što je iskazano u okviru pozicije ugovorene i druge posebne usluge.

7.1.1.4. Izdaci za nabavku stalnih sredstava

Izdaci za nabavku stalnih sredstava realizovani su u iznosu od 1.891.323 KM, a odnose se na nabavku sredstava u obliku prava (1.302.348 KM), opreme (524.702 KM) i rekonstrukciju i investiciono održavanje (64.273 KM).

³⁰ „Sl. novine FBiH“, br. 10/08, 9/10, 44/11, 7/13, 65/13

³¹ „Sl. novine FBiH“ br. 48/21, 77/21, 20/22 i 5/23

³² „Sl. novine FBiH“, br. 35/98, 54/00, 16/01, 37/01, 1/02, 17/06, 14/08, 91/15, 104/16

³³ „Sl. novine FBiH“, br. 64/08, 81/08, 98/15, 6/17, 38/17

Iskazana je nabavka opreme u iznosu od 496.988 KM i rekonstrukcija i investiciono održavanje u iznosu od 64.273 KM na osnovu ugovora koji su zaključeni u posljednjem kvartalu godine sa izabranim dobavljačima nakon provedenih otvorenih postupaka javnih nabavki za: adaptaciju porezne ispostave Novo Sarajevo sa „Interming“ d.o.o. Sarajevo u iznosu od 373.159 KM (ugovor potpisan 25. 12. 2023. sa rokom izvršenja tri mjeseca), laptope „REBUS“ d.o.o. Sarajevo u iznosu od 65.329 KM (ugovor potpisan 28. 12. 2023. sa rokom isporuka dva mjeseca), adaptivne zahtjeve za softverska rješenja sa „Comtrade System Integration“ d.o.o. Sarajevo u iznosu od 58.500 KM (ugovor potpisan 18. 8. 2023. sa rokom izvršenja šest mjeseci) i fasaderske radove na kantonalnoj administrativnoj službi Tuzla sa „4K&ROYAL“ d.o.o. Lukavac u iznosu od 64.273 KM (ugovor potpisan 3. 11. 2023. sa rokom izvršenja tri mjeseca).

Članom 4. Zakona o budžetima u FBiH propisano je, između ostalog, da se izvršavanje budžeta zasniva na načelu jedne godine, a članom 76. Zakona da se rashodi i izdaci priznaju se na osnovu nastanka poslovnog događaja (obaveze) i u izvještajnom periodu na koji se odnose nezavisno o plaćanju.

Porezna uprava FBiH je evidentirala vrijednost ugovora u Glavnoj knjizi na izdacima i razgraničenim rashodima sa 31. 12. 2023. u skladu sa tačkom 14. iz Predbilansnih radnji za 2023. godinu, koje je dostavilo Federalno ministarstvo finansija 29. 11. 2023. godine.

Predbilansnim radnjama definisano je da računi ili konačne situacije koji će biti ispostavljeni u narednoj fiskalnoj godini mogu teretiti budžet tekuće godine ukoliko je provedena kompletna zakonom predviđena procedura javnih nabavki i kod kojih su zaključeni ugovori sa odabranim izvođačima u tekućoj godini, te da su za predviđenu robu i usluge odobrena sredstva u tekućem budžetu.

Ovakav način priznavanja obaveza po Predbilansnim radnjama nije u skladu sa članom 4. i 76. Zakona o budžetima u FBiH, kojima je propisano da se izvršavanje budžeta zasniva na načelu jedne godine i da se izdaci priznaju na osnovu nastanka poslovnog događaja (obaveze) i u izvještajnom periodu na koji se odnose nezavisno o plaćanju. To je imalo za posljedicu da su, na datum bilansa, izdaci za nabavku stalnih sredstava precijenjeni za 561.261 KM.

S obzirom na to da su ugovori o nabavci i isporuci robe i usluga zaključeni u 2023. godini, koji su isporučeni i fakturirani u 2024. godini, evidentiranje vrijednosti ugovora u Glavnoj knjizi na izdacima i razgraničenim rashodima sa 31. 12. 2023. godine nije izvršeno u skladu sa članom 76. Zakona o budžetima u FBiH. Navedeno ima za posljedicu da su iskazani izdaci za nabavku stalnih sredstava i razgraničeni rashodi precijenjeni najmanje za 561.261 KM.

Preporuka:

- **rashode i izdatke priznavati na osnovu nastanka poslovnog događaja (obaveze) u izvještajnom periodu na koji se odnose, u skladu sa članom 76. Zakona o budžetima u FBiH.**

7.2. BILANS STANJA

7.2.1. Gotovina, kratkoročna potraživanja, razgraničenja i zalihe

Gotovina, kratkoročna potraživanja, razgraničenja i zalihe iskazani su u iznosu od 8.484.288 KM, a odnose se na: novčana sredstva i plemenite metale (4.215 KM), kratkoročna potraživanja (158.419 KM), kratkoročne plasmane (876.510 KM), finansijske i obračunske odnose sa drugim povezanim jedinicama (5.919.977 KM), zalihe (31.180 KM) i kratkoročna razgraničenja (1.493.987 KM).

Uvidom u dokumentaciju utvrdili smo da se **kratkoročna potraživanja** odnose na potraživanja za bolovanja za koja su podneseni zahtjevi za refundaciju od kantonalnih zavoda za zdravstveno osiguranje.

Kratkoročni plasmani odnose se na sumnjiva i sporna potraživanja od Hercegovačke banke d.d. Mostar koja su 2012. godine preko Federalnog ministarstva finansija prijavljena u stečajnu masu.

Na poziciji **finansijski i obračunski odnosi s drugim povezanim jedinicama** u skladu s propisima za budžetske korisnike koji nemaju transakcijske račune, iskazuje se razlika Aktive i Pasive.

Zalihe se kod budžetskih korisnika po prijemu evidentiraju na analitički konto odgovarajućeg materijala uz odobranje ispravke vrijednosti u 100% iznosu. Nakon izvršenog godišnjeg popisa, za iznos salda zaliha materijala potrebno je izvršiti ispravku rashoda materijala i sitnog inventara. Obavljenim godišnjim popisom utvrđeno je stanje zaliha u skladištu u iznosu od 31.180 KM koje se odnosi na 33.600 komada fiskalnih plombi nabavljene u ranijem periodu za potrebe fiskalizacije.

Porezna uprava FBiH nije izvršila završna knjiženja zaliha materijala kojim je trebala da iskaže neiskorištene zalihe na poziciji ispravke zaliha na kraju godine u skladu sa članom 49. Računovodstvenih politika za federalne budžetske korisnike i Trezor.

Kratkoročna razgraničenja odnose se na razgraničene rashode po osnovu pravosnažnih presuda i sudskih izvršnih rješenja iz radnih sporova.

Preporuka:

- ***završna knjiženja zaliha materijala vršiti u skladu sa članom 49. Računovodstvenih politika za federalne budžetske korisnike i Trezor.***

7.2.2. Stalna sredstva

U finansijskim izvještajima iskazana su stalna sredstva sadašnje vrijednosti od 16.760.482 KM (nabavne vrijednosti od 30.498.700 KM i ispravke vrijednosti od 13.738.218 KM).

Tokom godine stalna sredstva povećana su putem nabavki u iznosu od 1.330.062 KM za sredstva u obliku stvari (459.373 KM) i sredstva u obliku prava (870.689 KM). Također, primljene su donacije kompjuterske opreme i softvera u iznosu od 158.757 KM. Na osnovu izvršenog popisa izvršeno je rashodovanje stalnih sredstava sadašnje vrijednosti od 623 KM (nabavne vrijednosti 511.188 KM) i stalnih sredstava u obliku prava sadašnje vrijednosti 196.638 KM (nabavne vrijednosti 240.519 KM), a odnosi se na licence koje Porezna uprava FBiH više ne koristi.

U skladu s propisima koji su bili na snazi do 31. 8. 2023. godine, odnosno do 23. 12. 2023. godine³⁴ budžetski korisnici bili su obavezni da izvrše revalorizaciju stalnih sredstava za 2022. godinu, jer je inflacija na godišnjem nivou mjerena rastom cijena, bila viša od 10% ili 10% i više kumulativno od posljednje promjene vrijednosti sredstava. Nije izvršena revalorizacija jer je utvrđeno da Federalno ministarstvo finansija, iako je poduzimalo aktivnosti, nije obezbijedilo tehničke uslove u modulu stalnih sredstava.

Revizijom za 2023. godinu utvrđeno je da, iako je Porezna uprava FBiH bila obavezna izvršiti revalorizaciju stalnih sredstava za 2022. godinu, ona nije izvršena jer tehnički uslovi nisu bili obezbijeđeni. Da je izvršena revalorizacija, početna stanja stalnih sredstava na 1. 1. 2023. godine bila bi više iskazana za najmanje 2.735.290 KM, koliko bi iznosilo povećanje stalnih sredstava u visini zvanično objavljene stopa rasta cijena u 2022. godini. Izmjenom podzakonskih propisa³⁵ prestala je obaveza revalorizacije.

7.2.3. Kratkoročne obaveze i razgraničenja

Kratkoročne obaveze i razgraničenja iskazane su u iznosu od 7.539.651 KM, od čega se na kratkoročne tekuće obaveze odnosi 3.005.110 KM, obaveze prema zaposlenicima 3.962.750 KM i kratkoročna razgraničenja 571.791 KM.

³⁴ Uredba o računovodstvu budžeta u FBiH („Službene novine FBiH“, broj 34/14), Pravilnik o knjigovodstvu budžeta u FBiH („Službene novine FBiH“, br. 60/14) i Računovodstvene politike za federalne budžetske korisnike i Trezor („Službene novine FBiH“, br. 58/16)

³⁵ Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH („Službene novine FBiH“, br. 66/23), Pravilnik o izmjenama Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH („Službene novine FBiH“, br. 99/23) i Računovodstvene politike za federalne budžetske korisnike i Trezor („Službene novine FBiH“, br. 99/23)

Kratkoročne tekuće obaveze odnose se obaveze prema dobavljačima od 1.496.441 KM, obaveze po osnovu pravosnažnih presuda i sudskih izvršnih rješenja iz radnih sporova u iznosu od 1.493.987 KM, ostale obaveze od 10.303 KM i kratkoročne obaveze prema fizičkim licima od 1.400 KM.

Obaveze prema radnicima odnose se na plaće i naknade plaća (1.719.210 KM) i ostale doprinose i obaveze prema drugim fizičkim licima (2.243.540 KM). Obaveze prema radnicima su obaveze za plaće, doprinose i naknade za mjesec decembar 2023. godine, koje su plaćene u januaru 2024. godine.

Kratkoročna razgraničenja predstavljaju razgraničene rashode evidentirane na osnovu instrukcije Federalnog ministarstva finansija – Predbilansne radnje za 2023. godinu, koja nije u skladu sa članom 76. Zakona o budžetima u FBiH. Razgraničeni rashodi se odnose na izdatke za nabavku stalnih sredstva (561.261 KM) kao i nabavku guma za službena vozila (10.530 KM) po osnovu ugovorenih i naručenih roba i usluga koje su realizovane i fakturisane u 2024. godini (obrazloženo u tački 7.1.1.4 izvještaja).

7.2.4. Popis imovine i obaveza

Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH propisana je obaveza da se najmanje jednom godišnje izvrši popis imovine s ciljem da se utvrdi stvarno stanje, te da se u poslovnim knjigama izvrši usklađivanje knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem. Za potrebe provođenja popisa imovine i obaveza imenuje se komisija za popis stalnih sredstava i sitnog inventara, neizmirenih obaveza, potraživanja, razgraničenja, blagajne i neizmirenih sudskih odluka.

Rješenjem od 6. 11. 2023. godine imenovana je Centralna komisija za popis imovine, potraživanja, zaliha i obaveza za 2023. godinu, koja planira i prati rad popisnih komisija, sačinjava Izvještaj o popisu Porezne uprave FBiH i vrši provjere opravdanosti otpisa sredstava predloženih za otpis, priprema odluke o likvidaciji i knjiženju razlika utvrđenih otpisom, priprema odluke o usvajanju izvještaja o popisu. Rok za sačinjavanje i dostavljanje direktoru Izvještaja o popisu Porezne uprave FBiH za 2023. godinu je bio do 15. 2. 2024. godine. Za člana Centralne komisije za popis imovine, potraživanja, zaliha i obaveza imenovana je Šefica Odsjeka za finansijsko-računovodstvene poslove, a kao zamjenski član Rukovodilac sektora – pomoćnik direktora za administrativne i zajedničke poslove. **Navedeno nije u skladu sa članom 22. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH, kojim je definisano da članovi komisija za popis ne mogu biti lica koja su materijalno ili finansijski zadužena za sredstva koja se popisuju i njihovi neposredni rukovodioci.**

Popis su obavile popisne komisije za popis stalnih sredstava, sitnog inventara i materijala, obaveza, potraživanja i zaliha kantonalnih poreznih ureda i Središnjeg ureda Sarajevo, te sačinili potrebne izvještaje o popisu koji su dostavljeni Centralnoj popisnoj komisiji u cilju objedinjavanja popisa i utvrđivanja stanja po organizacionim jedinicama. Izvještaj o popisu sredstava, obaveza, potraživanja i zaliha na 31. 12. 2023. godinu dostavljen je u februaru 2024. godine direktoru na razmatranje. Odlukom o usvajanju izvještaja 9. 2. 2024. godine direktor je odobrio rashodovanje stalnih sredstava u obliku stvari sadašnje vrijednosti 623 KM, licenci sadašnje vrijednosti 196.638 KM koje se ne koriste zbog isteka perioda važenja, te isknjiženje sitnog inventara u upotrebi nabavne vrijednosti 1.759 KM. Na osnovu odluke rukovodioca Kantonalnog poreznog ureda Sarajevo odobreno je knjiženje manjka imovine zaplijenjene u prinudnoj naplati u vanbilansnoj evidenciji u iznosu od 300.000 KM. Također, odobreno je isknjiženje iz vanbilansne evidencije robe oduzete od priređivača igara na sreću u postupku inspeksijskog nadzora u vrijednosti 300 KM.

Uvidom u dokumentaciju konstatovano je da je obavljen kompletan popis imovine i obaveza, kao i vanbilansne evidencije Porezne uprave FBiH, i izvršeno knjiženje rashoda po obavljenom popisu. Međutim, rješenjem o imenovanju komisija za popis utvrdili smo da su kao članovi komisije imenovani i zaposlenici koji su materijalno ili finansijski zaduženi za sredstva koja se popisuju i njihovi neposredni rukovodioci, što nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.

Preporuka:

- ***prilikom formiranja popisnih komisija voditi računa da se u komisije ne imenuju osobe koje su materijalno ili finansijski zadužene za sredstva koja se popisuju i njihovi neposredni rukovodioci, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.***

8. VANBILANSNA EVIDENCIJA

U vanbilansnoj evidenciji iskazano je stanje zaplijenjene imovine u iznosu od 157.447.303 KM. Najvećim dijelom ova imovina se odnosi na zaplijenjenu imovinu u prinudnoj naplati u iznosu od 157.256.868 KM i oduzetu imovinu u inspekcijskom nadzoru (90.435 KM). **U toku revidirane godine zaplijenjena je imovina u iznosu od 5.569.361 KM, u 2022. godini zaplijenjeno je 144.079.674 KM³⁶ i u 2021. godini 7.366.457 KM vrijednosti imovine.**

Pravilnikom o procedurama prinudne naplate poreznih obaveza definisano je da se nakon isteka roka za plaćanje koji je utvrđen rješenjem o pokretanju postupka prinudne naplate, poduzimaju mjere pljenidbe cjelokupne dužnikove imovine u dovoljnoj količini da se pokrije dug, troškovi prinudne naplate, troškovi pljenidbe i zatezne kamate. Porezna uprava FBiH procjenjuje najefikasniji način naplate i odlučuje koja dužnikova imovina će biti zaplijenjena. U tom smislu dužnikova imovina će biti zaplijenjena sljedećim redom: gotovina i sredstva na računima otvorenim u bankama ili drugim finansijskim institucijama; dužnikova nenaplaćena potraživanja, pokretna imovina, vrijednosni papiri i prava pretvoriva po viđenju ili kratkoročno; plaće, naknade, nadnice i penzije; nepokretna imovina; intelektualna i industrijska imovina preduzeća; plemeniti metali, drago kamenje, nakit, predmeti od zlata, umjetničke slike i antikviteti, prihodi i zakupnine bilo koje vrste; roba i imovina u živoj stoci i dužnikova potraživanja od trećih lica, prava i ostali dugoročno pretvorivi vrijednosni papiri.

Također, ovim Pravilnikom definisano je da se zaplijenjena imovina do prodaje skladišti na mjesta koja nude dovoljnu garanciju za sigurnost, dok se u ostalim slučajevima skladišti u prostorijama Porezne uprave FBiH, ako postoje, i osiguravaju odgovarajuće uslove za skladištenje i u prostorijama drugih javnih ustanova koje su određene za skladištenje i pružaju odgovarajuće uslove za to skladištenje. **Izuzetno, kada Porezna uprava FBiH utvrdi da za nju ne postoji veći rizik od gubitka, zaplijenjena imovina može se skladištiti u prostorijama dužnika ako količina imovine uzrokuje prevelike poteškoće za prevoz ili se dokumentuju slični razlozi. Iako je ovakav način skladištenja Pravilnikom o procedurama prinudne naplate poreznih obaveza naveden kao izuzetak, zaplijenjena imovina je najvećim dijelom skladištena kod poreznih dužnika. Od ukupne vrijednosti zaplijenjene imovine, 99,7% dato je poreznim dužnicima na čuvanje na osnovu ugovora o skladištenju imovine koje je zaključila Porezna uprava FBiH sa poreznim dužnicima u skladu sa članom 55. i 56. Pravilnika o procedurama prinudne naplate poreznih obaveza. Međutim, povjeravanje zaplijenjene imovine poreznim obveznicima na upravljanje i čuvanje predstavlja rizik za Poreznu upravu. S tim u vezi, 2023. godine popisna komisija je utvrdila manjak u iznosu od 300.000 KM kod GP „ŽGP“ d.d. Sarajevo u stečaju. Manjak se odnosio na pet mašina koje stečajni upravnik nije zatekao u firmi sa danom otvaranja stečajnog postupka, što je konstatovano zapisnikom o otvaranju stečajnog postupka od 31. 3. 2023. godine. S obzirom na značajan iznos imovine skladištene kod poreznih obveznika, stvara se dodatni rizik za osiguranje i zaštitu zaplijenjene imovine do momenta prodaje.**

Zaplijenjena imovina vodi se na vanbilansnoj evidenciji po osnovu zapisnika o izvršenoj procjeni zaplijenjene imovine u postupku prinudne naplate. **Vrijednost zaplijenjene imovine procijenjena je u momentu zapljene i ne vrši se ponovna ili dodatna procjena vrijednosti, zbog čega se ne može potvrditi realna vrijednost imovine.** Navedeno ističemo iz razloga što se na stanju nalazi imovina koja je oduzeta prije više od 10 godina, a odnosi se na tehničku, tekstilnu i ostalu robu za koju ne možemo procijeniti vrijednost.

Iako nije propisana jedinstvena metodologija vođenja evidencija zaplijenjene imovine, ona se vodi i u aplikaciji za prinudnu naplatu – nPIS 3. Evidencije se vode posebno za svaki KPU, a podatke koje pruža ova aplikacija su: porezni obveznik, naziv imovine, početno stanje, ulaz, izlaz, krajnje stanje, status imovine, datum pljenidbe, datum prodaje sa oglasa, datum promjene statusa, ukupna količina, procijenjena vrijednost, prodana količina, ostvarena vrijednost, vrsta predmeta, nalog za plaćanje i podatke o ukupnim unosima.

³⁶ U 2022. godini iznos zaplijenjene imovine je znatno veći zbog zapljene imovine poreznog dužnika RTV BIH (oko 122 miliona KM).

Aplikacija ne pruža podatke koji se odnose na sve informacije o prodaji, odnosno nije moguće kroz aplikaciju dobiti podatke o tome koliko je puta zaplijenjena imovina bila predmet prodaje i ne može vidjeti gdje se imovina trenutno nalazi, da li u skladištu ili kod poreznog dužnika.

U prilogu je dato stanje zaplijenjene imovine prema kantonalnim poreznim uredima i pregled promjena na zaplijenjenoj imovini u toku godine:

KPU	Stanje na 1. 1. 2023.	Promet u 2023. godini		IMOVINA U SKLADIŠTU	IMOVINA KOD POREZNOG OBVEZNIKA	Stanje na 31. 12. 2023.
		Ulaz	Izlaz			
SARAJEVO	131.665.811	16.639	3.407.831	90.300	127.884.319	127.974.618
TUZLA	11.826.630	743.614	11.314.066	0	1.256.178	1.256.178
ZENICA	13.986.096	2.836.746	3.781.110	170.328	12.871.403	13.041.732
MOSTAR	7.421.146	187.298	250.460	5.853	7.352.130	7.357.984
ORAŠJE	31.700	23.700	7.000	0	48.400	48.400
LJUBUŠKI	1.404.103	0	23.480	42.623	1.338.000	1.380.623
BIHAĆ	60.140	113.899	60.140	0	113.899	113.899
LIVNO	379.377	0	178.582	106.458	94.337	200.795
GORAŽDE	215.287	897.115	194.825	0	917.577	917.577
NOVI TRAVNIK	9.875.319	472.290	5.191.811	3.750	5.152.048	5.155.798
UKUPNO	176.865.608	5.291.301	24.409.306	419.312	157.028.291	157.447.603

U skladu s Pravilnikom o procedurama prinudne naplate poreznih obaveza, prodaja imovine vrši se aukcijom, javnim oglašavanjem ili direktnom prodajom. U pravilu, imovina se prodaje putem javne aukcije, u skladu s odredbama Pravilnika o procedurama prinudne naplate poreznih obaveza. Utvrđena vrijednost (procjena vrijednosti zaplijenjene imovine) koristi se kao najniža cijena za aukciju ili licitaciju. Pravilnikom je definisano da se aukcija održava u regiji u kojoj se imovina nalazi, a u izuzetnim slučajevima Središnji ured može odobriti da se aukcija organizira na drugoj lokaciji. Izuzetno, na prijedlog načelnika Službe, kada se smatra da će to doprinijeti uspješnom ishodu aukcije. Aukcija se ne može vršiti prije isteka 15 dana od dana obavijesti i najave iste, a objavljuje se na oglasnoj tabli u uredu Porezne uprave koji je odobrio aukciju. Ukoliko se prema mišljenju načelnika Službe, smatra da to doprinosi uspješnom ishodu aukcije i da je srazmjerna vrijednosti imovine, aukcija se oglašava u najzastupljenijim pisanim medijima tog područja. Ako nakon završetka aukcije ostane imovina koja je neprodana jer nije postignuta najniža cijena, odbor koji vrši prodaju može odlučiti da se održi druga aukcija ili najaviti direktnu prodaju. Druga aukcija se održava pola sata nakon završetka prve aukcije. Na drugoj aukciji najniža cijena je 75% od najniže početne cijene na prvoj aukciji.

Direktna prodaja održava se ako nakon ponovljene aukcije ili postupka licitacije imovina ostane neprodana ili ako je zaplijenjena roba kvarljiva ili ukoliko postoje drugi opravdani razlozi za hitan postupak. Služba provodi postupke za direktnu prodaju robe najkasnije u roku od mjesec dana pod najboljim uslovima, a postupak direktne prodaje oglašava se na oglasnoj tabli ureda Porezne uprave. Najniža cijena u direktnoj prodaji je 75% od najniže početne cijene na licitaciji ili aukciji, ukoliko je imovina bila na jednoj licitaciji ili jednoj javnoj aukciji, a kada je roba bila na aukciji dva puta, ne postavlja se najniža cijena. Ako najniža cijena nije propisana, odbor može odlučiti da odbije sve ponude ukoliko ih smatra neprihvatljivim. Imovina se prodaje jedino ako je lice koje je podnijelo ponudu prisutno prilikom otvaranja koverata sa ponudama, ukoliko ponuđač koji nudi najvišu cijenu nije prisutan, imovina se prodaje narednom koji ponudi najpovoljniju cijenu. **Napominjemo da Pravilnikom o procedurama prinudne naplate poreznih obaveza nije predviđena mogućnost provođenja online aukcije kojom bi se poboljšala transparentnost i povećao broj potencijalnih ponuđača, te postigla najpovoljnija prodajna vrijednost.**

Prema izvještaju Porezne uprave FBiH u 2023. godini obavljene su 234 prodaje i naplaćeno je 11.081.538 KM, od čega se najvećim dijelom imovina prodala direktnom prodajom, zbog čega se skoro u svim slučajevima ne može ostvariti prodaja po najnižoj ili višoj vrijednosti od procijenjene, jer se u direktnoj prodaji ne postavlja najniža cijena, nego se imovina prodaje licu koje da najbolju ponudu. Na internet-stranici Porezne uprave FBiH objavljeno je 55 oglasa za prodaju imovine i to 24 putem javne aukcije, 27 direktnih prodaja, te četiri oglasa za javnu aukciju i direktnu prodaju objavljene zajedno.

Porezna uprava FBiH ne vodi evidencije o objavljenim oglasima, zbog čega ne možemo potvrditi njihov broj jer se, prema obrazloženju nadležnih Porezne uprave FBiH, na internet-stranici objavljuju samo oglasi sa prodajom imovine veće vrijednosti. **U odabranom uzorku za prodaju zaplijenjene imovine u toku godine konstatovali smo da je prodaja za imovinu procijenjene vrijednosti 11.648.666 KM izvršena direktnom prodajom i da je ostvarena prodajna vrijednost u iznosu od 6.959.000 KM, što predstavlja 60% od početne vrijednosti imovine.**

Zakonom o Poreznoj upravi FBiH propisan je postupak davanja zaplijenjene imovine FBiH kada porezne obaveze za vrijeme prinudne naplate nisu izmirene, a postupak davanja i preuzimanja zaplijenjene imovine trebala je propisati Vlada FBiH u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu Zakona. Međutim, podzakonski propis nije donesen tako da se ovaj postupak u praksi i ne provodi.

S obzirom na to da se na stanju još uvijek nalazi imovina koja je zaplijenjena prije više godina, ne možemo potvrditi da se efikasno upravljalo zaplijenjenom imovinom koja je najvećim dijelom data poreznim obveznicima na čuvanje, iako je ovakav način skladištenja Pravilnikom o procedurama prinudne naplate poreznih obaveza predviđen kao izuzetak. Zbog ovakvog načina skladištenja povećan je rizik za osiguranje i zaštitu zaplijenjene imovine do momenta prodaje. Pored toga, ne vode se potpune evidencije o prodaji imovine, zbog čega se ne može potvrditi kada je i koliko puta određena imovina bila predmet prodaje. Također, ne provodi se efikasna prodaja kojom bi se omogućila naplata duga, jer je ostvarena prodajna vrijednost niža i do 45% od procijenjene vrijednosti u momentu zapljene s obzirom na to da je većina realizovana putem direktne prodaje. Napominjemo da je obaveza da se direktna prodaja objavi samo u poreznom uredu koji vrši prodaju, zbog čega je ograničena mogućnost prijave većeg broja ponuđača, što ima za posljedicu nižu prodajnu vrijednost. S obzirom na to da Pravilnikom o procedurama prinudne naplate poreznih obaveza nije definisana obaveza oglašavanja aukcije i direktne prodaje putem printanog i elektronskog medija, te nije predviđena mogućnost provođenja online aukcije, ne možemo potvrditi da je proces prodaje zaplijenjene imovine proveden transparentno i da se postigla najpovoljnija prodajna vrijednost. Zbog navedenog ukupno je realizovana prodaja zaplijenjene imovine u toku 2023. godine procijenjene vrijednosti 24.409.306 KM, a ostvarena je prodajna vrijednost od 11.081.583 KM.

Oduzeta imovina pri inspekcijskom nadzoru iskazana je u iznosu od 90.735 KM, od čega se najznačajniji dio odnosi na oduzete plemenite metale smještene u sefovima kod banke. U vezi postupanja sa oduzetim plemenitim metalima Vlada FBiH donijela je Odluku o postupanju s nakitom od plemenitih metala oduzetog od strane Porezne uprave FBiH³⁷, kojom je utvrđen način postupanja sa nakitom od plemenitih metala koji su oduzeti u prekršajnom postupku, zaplijenjeni u inspekcijskom nadzoru i ustupljeni na upravljanje Poreznoj upravi FBiH. Komisije je donijela Odluku o dopuni Odluke o postupanju sa nakitom od plemenitih metala oduzetog od strane Porezne uprave FBiH, kojom je omogućena prodaja plemenitih metala po postupku direktne prodaje ili javnog oglašavanja. U skladu sa Odlukom, Vlada FBiH imenovala je 7. 6. 2018. godine Komisiju za pregled, procjenu i prodaju oduzetog nakita od plemenitog metala (u daljem tekstu: Komisija) radi provjere ispunjenosti uslova za prodaju, odnosno stanja oduzete robe u pogledu vrste i količine, provjere pravosnažnosti i konačnosti rješenja na osnovu kojeg je roba oduzeta i zaplijenjena, provjere postojanja odštetnih zahtjeva lica kojima je roba oduzeta. Izmjene članova komisije su vršene u 2021 i 2023. godini.³⁸

U toku godine objavljavani su oglasi za javnu prodaju plemenitih metala koju je vršila komisija putem direktne prodaje. Izvršili smo uvid u direktnu prodaju plemenitih metala organizovanu 24. 5 2023. godine gdje su prodati predmeti procijenjene vrijednosti 29.208 KM za ostvarenu prodajnu vrijednosti 73.578 KM. Prodaja je izvršena u skladu sa Odlukom Vlade FBiH o postupanju s nakitom od plemenitih metala oduzetog od strane Porezne uprave FBiH.

³⁷„Sl. novine FBiH“, br. 23/18

³⁸„Sl. novine FBiH“, br. 46/18, 84/21 i 94/23

Način i postupak raspolaganja oduzetom imovinom u inspekcijskom nadzoru bio je definisan Uredbom o načinu i postupku raspolaganja oduzetom robom od pravnih i fizičkih lica, koja je početkom 2018. godine stavljena van snage i nije donesen novi propis kojim bi se regulisalo postupanje s ovom imovinom. Porezna uprava FBiH poduzimala je aktivnosti na uspostavljanju adekvatnog postupanja sa ostalom oduzetom imovinom u inspekcijskom nadzoru dostavljajući prijedloge provedbenog akta Ministru finansija na odobrenje. **Posljednji akt u vidu nacrt procedure za postupanje sa zaplijenjenom imovinom u postupku prinudne naplate dostavljen je Federalnom ministarstvu finansija u maju 2023. godine. Međutim, još uvijek nije donesen propis kojim bi se regulisao način i postupak postupanja s imovinom oduzetom u inspekcijskom nadzoru.**

Preporuke:

- **u evidenciji prinudne naplate u nPIS aplikaciji omogućiti prikaz informacija o prodaji zaplijenjene imovine tako da se transparentno prikaže način realizacije i broj pokušaja prodaje;**
- **Pravilnikom o procedurama prinudne naplate poreznih obaveza definisati obavezu objavu prodaju zaplijenjene imovine putem medija i predvidjeti online aukciju u cilju poboljšanja transparentnosti prodaje i efikasnije naplate duga.**

9. JAVNE NABAVKE

Porezna uprava je 8. 2. 2023. godine donijela Plan javnih nabavki (u daljnjem tekstu: Plan), koji je na portalu javnih nabavki objavljen u sastavu plana Federalnog ministarstva finansija. U toku godine donesene su 62 interne izmjene i dopune Plana, koje su blagovremeno objavljene i na portalu. Predviđeno je provođenje 108 postupaka za nabavku roba, usluga i radova ukupne procijenjene vrijednosti od 7.294.092 KM³⁹.

Pregled planiranih i provedenih postupaka, kao i revidirani uzorak, dat je u tabeli:

Vrsta postupka	Planirane nabavke*		Provedene nabavke		Revidirani uzorak	
	Broj postupaka	Iznos u KM	Broj postupaka	Iznos u KM	Broj postupaka	Iznos u KM
Otvoreni postupak	23	6.588.530	18	3.524.862	10	2.839.180
Konkurentski zahtjev	18	491.000	15	330.530	6	210.670
Direktni sporazum	68	214.842	50	135.812	8	34.670
Ukupno	109	7.294.372	83	3.991.205	24	3.084.450

* Prema posljednjim izmjenama

Izvršili smo uvid u 24 postupka i konstatovali određene nepravilnosti, za šta dajemo sljedeća obrazloženja:

Otvoreni postupak „**Adaptacija Porezne ispostave Novo Sarajevo**“ – **Ponovni postupak** pokrenut je Odlukom direktora 20. 10. 2023. godine, procijenjene vrijednosti 319.000 KM. Tenderska dokumentacija je objavljena na portalu javnih nabavki sa kriterijem najniža cijena, koju je preuzelo 18 potencijalnih ponuđača. Po isteku utvrđenog roka za dostavljanje ponuda, blagovremeno je zaprimljena jedna ponuda. Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača 11. 12. 2023. godine, prihvaćena je ponuda „INTERMING“ d.o.o. Sarajevo. Sa kojim je zaključen ugovor je 25. 12. 2023. godine u iznosu od 373.158 KM⁴⁰. Rok za izvršenje radova je u periodu od 3 mjeseca od dana potpisivanja ugovora. Dopisom izvođača od 27. 3. 2024. godine konstatovan je završetak radova. Pregledom izvedenih radova, utvrđene su određene nepravilnosti, koje je izvođač otklonio. Konačna primopredaja radova izvršena je 10. 6. 2024. godine.

³⁹ Planirana vrijednost javnih nabavki iskazana je sa PDV-om

⁴⁰ Vrijednosti zaključenih ugovora u izvještaju su iskazane sa PDV-om

Odlukom direktora 13. 12. 2023. godine pokrenut je otvoreni postupak „**Održavanje nPIS 1, 2, 3, dodatni zahtjevi i razmjena podataka informacionog sistema**“, procijenjene vrijednosti 1.050.000 KM sa kriterijem za dodjelu ugovora „najniža cijena“. Članom 53. Zakona o javnim nabavka (u daljnjem tekstu: Zakon)⁴¹ propisane su minimalne informacije koje tenderska dokumentacija mora sadržavati, između ostalog i podatak o tome da li se predviđa zaključivanje okvirnog sporazuma. Uvidom u dokumentaciju, konstatovali smo da se u obavještenju o nabavci na portalu javnih nabavki ne predviđa zaključivanje okvirnog sporazuma, dok je u tenderskoj dokumentaciji predviđeno njegovo zaključivanje. Tendersku dokumentaciju preuzelo je devet potencijalnih ponuđača, dok je jedan ponuđač dostavio ponudu. S obzirom na to da je pristigla samo jedna ponuda, predviđena e-aukcija nije provedena, te je postupak okončan u skladu sa članom 69. Zakona o javnim nabavkama. Okvirni sporazum je 21. 2. 2024. godine potpisan sa „COMTRADE SYSTEM INTEGRATION“ d.o.o. Sarajevo na period od tri godine u iznosu od 1.228.472 KM. U obavještenju o dodjelu ugovora, navedeno je da nije zaključen okvirni sporazum. Zbog navedenog propusta za vrijeme trajanja okvirnog sporazuma ne mogu biti objavljeni elementi pojedinačnih ugovora na portalu u skladu sa članom 7. Uputstva o uslovima i načinu objavljivanja obavještenja i dostavljanja izvještaja o postupcima javnih nabavki na portalu javnih nabavki.

Odlukom direktora od 21. 6. 2023. godine je pokrenuta „**Nabavka kompjuterske opreme i potrepština za organizacione jedinice – Nabavka i isporuka prenosivih računara/laptopa**“ putem otvorenog postupka procijenjene vrijednosti 133.000 KM. Tendersku dokumentaciju je preuzelo 26 potencijalnih ponuđača. Članovima 48. i 49. Zakona i članom 7. stav (4) Uputstva za pripremu modela tenderske dokumentacije i ponuda⁴² definisano je da ugovorni organ može zahtijevati od ponuđača da dokaže svoju tehničku i profesionalnu sposobnost, te da se može tražiti dokaz o izvršenju istog ili sličnog ugovora. Ukoliko se traži dokaz o izvršenju jednog ugovora, njegov iznos ne može biti veći od procijenjene vrijednosti nabavke, odnosno lota. Tenderskom dokumentacijom utvrđen je uslov o izvršenju jednog ugovora, čiji je karakter ili kompleksnost isti ili sličan onima koji se odnose na predmetnu nabavku, čija vrijednost nije ispod 133.000 KM. Kao dokaz o ispunjenju uslova, dostavlja se spisak izvršenih ugovora uz dostavu jedne originalne ili ovjerene fotokopije Potvrde o uspješnoj realizaciji jednog ugovora koji odgovara postavljenom uslovu. Napominjemo da ovakvim načinom postavljanja uslova može se uticati na ograničavanje broja potencijalnih ponuđača. Zapisnikom o otvaranju ponuda od 14. 7. 2023. godine konstatovana je jedna zaprimljena ponuda, pa je komisija dala prijedlog o izboru najpovoljnijeg ponuđača. Direktor je 21. 7. 2023. godine donio odluku o dodjeli ugovora. Ugovor o iznosu od 155.601 KM je zaključen sa „ARTCO GROUP“ d.o.o. Sarajevo, koji je odustao od realizacije ugovora jednostranim raskidom, zbog nemogućnosti izvršenja zaključenog ugovora.

„**Nabavka kompjuterske opreme i potrepština za organizacione jedinice – Nabavka i isporuka prenosivih računara/laptopa (40 komada)**“ planirana je putem otvorenog postupka, procijenjene vrijednosti u iznosu od 63.000 KM. Na Portalu javnih nabavki objavljeno je obavještenje o nabavci i tenderska dokumentacija, koju je preuzelo 26 potencijalnih ponuđača. Tenderskom dokumentacijom je definisano da se, kao dokaz o ispunjenju tehničke i profesionalne sposobnosti, dostavlja spisak izvršenih ugovora uz potvrdu o uspješnoj realizaciji jednog ugovora čija vrijednost nije ispod 63.000 KM. Zapisnikom o zaprimanju ponuda od 27. 11. 2023. godine konstatovane su četiri zaprimljene ponude. Izvršen je pregled i ocjena pristiglih ponuda, kojim je utvrđeno da jedna nije prihvatljiva, dok su preostale tri formalno pravno prihvatljive. Provedena je e-aukcija nakon koje je izabran najpovoljniji ponuđač „REBUS“ d.o.o. Sarajevo. Ugovor je zaključen 28. 12. 2023. godine u iznosu od 65.329 KM.

Otvoreni postupak „**Adaptivni zahtjevi za softverska rješenja koja su podrška poslovnim procesima u Poreznoj upravi FBiH u cilju potrebnih izmjena: nPIS - obrada prijava i ostalih dokumenata, uplata, registracija, knjigovodstvo, prinudna naplata, razmjena i servisne aplikacije, moduli za eksterne korisnike sistema u 2023. godini**“ pokrenut je odlukom direktora 14. 6. 2023. godine, procijenjene vrijednosti 500.000 KM.

⁴¹ „Sl. glasnik BiH“, br. 39/14 i 59/22

⁴² „Sl. glasnik BiH“, br. 90/14 i 20/15

Objavljenu tendersku dokumentaciju je preuzelo 13 potencijalnih ponuđača. Članom 47. Zakona definisano je da ugovorni organ može zahtijevati od ponuđača da dokaže svoju ekonomsku i finansijsku sposobnost, dok je članom 7. stav (5) Uputstva za pripremu modela tenderske dokumentacije i ponuda definisano da, ako ugovorni organ od ponuđača kao dokaz finansijske sposobnosti traži visinu ukupnog prometa, smatra se da je uslov srazmjeran predmetu nabavke, odnosno lotu ako tražena visina ne prelazi dvostruki iznos procijenjene vrijednosti nabavke, odnosno procijenjene vrijednosti pojedinog lota.

Uvidom u tendersku dokumentaciju konstatovali smo postavljeni uslov ukupnog prometa u posljednje tri finansijske godine, tj. 2022, 2021, 2020. godina (kumulativno) ili od datuma registracije odnosno početka poslovanja, ako je ponuđač registriran, odnosno počeo s radom prije manje od tri godine, ne smije biti ispod 2.000.000 KM. Traženi su dokazi poslovne bilanse ili izvodi poslovnih bilansa, iz kojih će jasno biti vidljivo da ukupan promet nije ispod 2.000.000 KM. Članom 7. stav (7) Uputstva za pripremu modela tenderske dokumentacije i ponuda utvrđeno je da izuzetno, u opravdanim okolnostima koje moraju biti vezane za rizike koji proizilaze iz prirode radova, usluga ili robe koji su predmet nabavke, ugovorni organ može zahtijevati i više uslova finansijske sposobnosti, pri čemu je u tenderskoj dokumentaciji dužan detaljno obrazložiti te okolnosti. Uvidom u tendersku dokumentaciju konstatovano je da detaljno obrazloženje nije navedeno za traženi uslov. Zapisnikom o otvaranju ponuda od 1. 8. 2023. godine konstatovana je jedna zaprimljena ponuda. Komisija je dala prijedlog o izboru najpovoljnijeg ponuđača na osnovu koje je direktor 2. 8. 2023. godine donio odluku o dodjeli ugovora. Ugovor je 18. 8. 2023. godine zaključen sa „COMTRADE SYSTEM INTEGRATION“ d.o.o. Sarajevo u iznosu od 585.000 KM i sa rokom za implementaciju i puštanje u rad svih funkcionalnih cjelina, sa svim doradama od šest mjeseci.

Uvidom u preostale odabrane uzorke provedenih postupaka javnih nabavki⁴³ utvrdili smo da su provedeni u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama i provedbenim aktima.

Prilikom sačinjavanja tenderske dokumentacije Porezna uprava nije postupila u skladu s članom 47. Zakona o javnim nabavkama i članom 7. Uputstva za pripremu modela tenderske dokumentacije i ponuda, u dijelu definisanja kriterija za ispunjenje uslova za dokazivanje i ekonomske i finansijske sposobnost ponuđača⁴⁴, niti su ispoštovane odredbe člana 53. Zakona u dijelu pružanja minimalnih i potpunih informacija u dijelu namjere za zaključivanje okvirnog sporazuma.⁴⁵ Također, prilikom definisanja uslova tehničke i profesionalne sposobnosti⁴⁶ iskorištena je mogućnost postavljanja uslova maksimalnog iznosa kao minimalno prihvatljivog što može uticati na broj potencijalnih ponuđača i aktivnu konkurenciju.

⁴³ Postupci: nabavka i isporuka i nulti servis PPA aparata, nabavke i isporuke rezervnih dijelova za automobile; nabavka, isporuka, ugradnja i popravak alarma (tehničke zaštite) u organizacionim jedinicama; obnova licence MS Dynamics Navision (HRM i SS) na godišnjem nivou; redovno održavanje opreme i sistema za registraciju kontrole pristupa i prolaznih rampi, elektronsku evidenciju radnog vremena; održavanje i podrške za softversku aplikaciju CODEX, sistema video nadzora i sistema razglasa i govornog snimanja u objektu Središnjeg ureda; sanacija podrumskih prostorija u Poreznoj ispostavi Bugojno, obrada stropnih površina fasade na ulazu u ispostavu, obrada prozorskih špala; usluge izrade projekta adaptacije prostorija organizacionih jedinica i usluge projektantskog nadzora; fasaderski radovi na objektu Kantonalnog poreznog ureda Tuzla; nabavka i isporuka UPS uređaja za neprekidno električno napajanje (zaštita mrežne opreme od prenapona); radovi na sanaciji (brušenje i lakiranje) i postavljanje parketa; štampanje prekršajnih naloga, naljepnica za igre na sreću, naljepnica „zatvoren objekat“ i žutih traka i knjiga evidencija prometa nekretninama; usluge prijevoza oduzete robe u postupcima prinudne naplate i inspekcijskog nadzora i registraturne građe i dr.; usluge servisiranja, popravke i održavanja službenih motornih vozila; implementacija DWH i BI rješenja; nabavka kompjuterske opreme i potrepština; održavanje informacionog sistema i licencnog softvera; usluge održavanja informacionog sistema CBOM; Vmware support za postojeće CPU, Basic support Vmware vCenter i nova Vmware licenca za dodatnih 6 procesora sa podrškom i zamjena stolarije u organizacionim jedinicama

⁴⁴ Postupak: adaptivni zahtjevi za softverska rješenja koja su podrška poslovnim procesima u PU u cilju potrebnih izmjena: nPIS - obrada prijava i ostalih dokumenata, uplata, registracija, knjigovodstvo, prinudna naplata, razmjena i servisne aplikacije, moduli za eksterne korisnike sistema u 2023. godini

⁴⁵ Postupak: održavanje nPIS 1, 2, 3, dodatni zahtjevi i razmjena podataka informacionog sistema

⁴⁶ Postupci: nabavka kompjuterske opreme i potrepština za organizacione jedinice – Nabavka i isporuka prenosivih računara/laptopa i nabavka kompjuterske opreme i potrepština za organizacione jedinice – Nabavka i isporuka prenosivih računara/laptopa (40 komada)

Preporuka:

- *tendersku dokumentaciju sačinjavati na način da daje jasne informacije u svim dijelovima predmeta nabavke i osigura poštovanje principa jednakog tretmana i nediskriminacije potencijalnih ponuđača, te preispitati način na koji se formiraju kvalifikacioni uslovi u tenderskoj dokumentaciji u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.*

10. OSTALI NALAZI

10.1. IT REVIZIJA PODRŠKA POREZnom KNJIGOVODSTVU (NPIS)

Implementacija poreznog informacionog sistema nPIS provedena je u periodu 2008 -2013. godine, u tri faze: nPis1 – porezne prijave i registracija, nPIS2 – porezno knjigovodstvo i nPIS3 – prinudna naplata. U 2013. godini izvršena je primopredaja modula kontrolinga i prinudne naplate i izvršena je djelimična migracija starih predmeta iz prethodnih IS i unos u KPU koje nisu ranije koristile softverske aplikacije za obradu prinudne naplate – nPIS3. U vezi primjene aplikacije nPIS3 – prinudna naplata, sačinjeno je korisničko uputstvo i kriteriji prihvatanja, kojima je definisan postupak prinudne naplate, kao i izvještavanje. Iako je prinudna naplata u nadležnosti kantonalnih poreznih ureda, utvrđeno je da u Središnjem uredu imaju pristup svim predmetima u prinudnoj naplati na nivou FBiH.

U vezi izvještavanja o aktivnostima prinudne naplate, u Sektoru za planiranje, analize, izvještavanje i fiskalizaciju, koji je uspostavljen na nivou Središnjeg ureda, između ostalog, vrši se izrada izvještaja o svim aktivnostima i ostvarenjima Porezne uprave FBiH. U cilju izrade jedinstvene metodologije izvještavanja doneseno je Uputstvo o sačinjavanju izvještaja o radu i aktivnostima Porezne uprave FBiH, kojim su propisani obrasci koji se odnose i na prinudnu naplatu. Radi izvještavanja o aktivnostima prinudne naplate, podatke dostavljaju pojedinačno kantonalni porezni uredi, a objedinjavanje podataka vrši se na zbirnom obrascu Izvještaj o aktivnostima prinudne naplate kantonalnih poreznih ureda. Izvještaj sadrži podatke o ukupnom broju poreznih obveznika, broj predmeta, ukupan iznos dugovanja, iznos naplaćenih dugovanja, iznos proglašanih dugovanja nenaplativim, iznos otpisanih kamata, saldo duga na kraju perioda, iznos duga po upisanim hipotekama, iznos smanjenja duga po brisanim hipotekama, iznos duga po ostalim zapljenama imovine, broj donesenih rješenja, broj popisa imovine, broj zaključenih sporazuma i broj zapljena.

U toku revidirane godine potpisan je ugovor za usluge adaptivnih zahtjeva za softverska rješenja koja su podrška poslovnim procesima u Poreznoj upravi FBiH u cilju potrebnih izmjena nPIS - obrada prijave i ostalih dokumenata, uplata, registracija, knjigovodstvo, prinudna naplata, razmjena i servisne aplikacije, moduli za eksterne korisnike sistema.

Završena je prva faza pripreme okruženja i podataka za migraciju starih predmeta u elektronsku evidenciju, a koji su definisani specifikacijom softverskih zahtjeva za prinudnu naplatu. Omogućena je migracija analitike iz evidencije starih predmeta u posebnu knjigu (Knjigu migracije) na analitičkoj kartici obveznika kako bi se usaglasile sve stavke koje postoje u evidenciji starih predmeta i stanja u ispostavi, te izvršila eventualna dopuna, a sve u cilju da ne bi došlo do narušavanja evidencija u poreznom knjigovodstvu i izbjeglo eventualno dupliranje stavki. Kreiran je izvještaj o dugu u Prinudnoj naplati prema Kantonalnoj poreznoj upravi, vrsti prihoda, poreznom obvezniku, dospijeću duga i statusu predmeta.

Nakon implementacije na testnom okruženju, dostavljena je informacija i omogućeno testiranje svim Kantonalnim poreznim upravama, te su izvršili testiranje i dostavili rezultate koji su potvrdili uspješnu verifikaciju implementiranog. Daljnji koraci za provođenje u svim odsjecima prinudne naplate u Kantonalnim poreznim upravama jesu analize i raščišćavanje stanja u evidenciji „Migrirani predmeti“ (stari predmeti u prinudnoj naplati) pojedinačno po poreznim obveznicima koristeći dostupne softverske alate.

S obzirom na to da je izvršena samo testna faza, te da nije izvršena kompletna migracija podataka prinudne naplate u aplikaciju prinudna naplata – nPIS3, uspostavljene evidencije ne osiguravaju potpune, pouzdane i tačne podatke. Iako je doneseno uputstvo i kriteriji prihvatanja aplikacije nPIS 3 – prinudna naplata, ona još uvijek nije uspostavljena u skladu sa postavljenim kriterijima na način da omogući vođenje cjelokupnog postupka prinudne naplate, kao i pripremu izvještaja koji bi sadržavali potpune, tačne i pouzdane informacije.

Preporuka:

- *izvršiti kompletno migriranje starih podataka u nPIS3 aplikaciju prinudne naplate radi potpune funkcionalnosti i vođenja evidencija koje će pružiti potpune, pouzdane i tačne podatke.*

11. KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠTAJA

Na dostavljeni Nacrt izvještaja o izvršenoj finansijskoj reviziji za 2023. godinu Porezna uprava FBiH je 30. 9. 2024. godine dostavila komentar, uz dodatnu dokumentaciju.

Obrazloženja su data na nalaze i preporuke u vezi sa: usvajanjem internih pravilnika; uspostavljanjem funkcionalne interne revizije; osiguranjem potpune evidencije o prijavljenim i neizmirenim poreznim obavezama; nalogima za uplatu javnih prihoda; uparivanjem „MIP 1023“ obrazaca; usklađivanjem radnog vremena i evidencija o radu zaposlenika; priznavanjem rashoda i izdataka; informacijama u vezi zaplijenjenom imovine u nPIS aplikaciji; izmjenama Pravilnika o procedurama prinudne naplate poreskih obveznika; sačinjavanjem tenderske dokumentacije; migriranjem starih podataka u nPIS3 aplikaciju; kvalifikacijom za zaplijenjenu imovinu iskazanu u vanbilansnoj evidenciji i efikasnošću upravljanja tom imovinom.

Uvaženo je i inkorporirano u konačan Izvještaj obrazloženje koje se odnosi na primjenu Zakona o javnim nabavkama BiH u dijelu rokova za dodjelu ugovora, u slučaju kada je samo jedan ponuđač učestvovao u otvorenom postupku.

Djelimično je prihvaćen komentar u vezi evidencije prinudne naplate u nPIS aplikaciji za koji je dostavljen pregled u kojem je omogućen prikaz informacija o načinu prodaje zaplijenjene imovine. Međutim, u pregledu nije prikazan podatak koliko puta je imovina bila predmet prodaje i gdje se nalazi, da li u skladištu ili kod poreznog dužnika, kao što je navedeno u Izvještaju.

Također, djelimično je prihvaćen komentar koji se odnosi na kvalifikacione uslove u tenderskoj dokumentaciji za nabavku kompjuterske opreme. Naime, Porezna uprava FBiH je kod postavljanja uslova za tehničku i profesionalnu sposobnost ponuđača iskoristila mogućnost da u skladu sa važećim propisima postavi procijenjenu vrijednost nabavke kao svoj minimalni uslov za njeno dokazivanje. Iako ovakav način definisanja uslova nije zabranjen važećim propisima, on može ograničiti broj potencijalnih ponuđača i uticati na aktivnu konkurenciju.

Za obrazloženja koja nisu prihvaćena jer nisu prezentovane nove činjenice, niti je dostavljena dokumentacija koja bi uticala na izmjene nalaza, dajemo sljedeća pojašnjenja:

- za preporuku da se usvoji interni pravilnik o javnim nabavkama i usklade postojeći interni akti s važećim propisima, u obrazloženju je navedeno da su sačinjeni nacrti pravilnika i dostavljeni Federalnom ministarstvu finansija prema njihovom zahtjevu na usvajanje. Pored više dostavljenih urgencija resornom Ministarstvu, pravilnici nisu usvojeni. Shodno tome, smatraju da preporuka ne treba biti upućena Poreznoj upravi FBiH, nego resornom Ministarstvu.

S obzirom na to da Porezna uprava FBiH treba imati usvojene interne akte koji nisu prezentovani u toku obavljanja revizije, data je preporuka za njihovo donošenje;

- za uspostavu funkcionalne interne revizije u obrazloženju su navedeni razlozi za neizvršenje planiranih aktivnosti Jedinice za internu reviziju u 2023. godini, zbog čega smatraju da preporuka ne treba biti u izvještaju. Također, dostavljene su poduzete aktivnosti na popunjavanju sistematizovanih radnih mjesta u 2024. godini, koji nemaju uticaja na nalaz i datu preporuku;
- u vezi osiguranja potpune evidencije o prijavljenim i neizmirenim poreznim obavezama po svim osnovama u skladu sa Zakonom o poreznoj upravi FBiH navedeno je da Porezna uprava FBiH ima evidencije o neizmirenim obavezama na osnovu kojih izdaje naloge za plaćanje. Međutim, u toku revizije dostavljene su kumulativne neizmirene obaveze, a nisu prezentovani podaci o zaduženjima poreznih obveznika koja se odnose na 2023. godinu;
- za aktivnosti sa poslovnim bankama na otklanjanju propusta kod naloga za uplatu javnih prihoda, kako bi se uplate evidentirale na karticama poreznih obveznika, navedene su poduzete mjere koje se odnose na komunikaciju sa resornim Ministarstvom i bankama u dijelu povrata uplatnica sa neispravnim i nepotpunim podacima. Također, istaknuta su ograničenja kod načina rasknjižavanja u nedostatku podataka, kao i nadležnosti Federalnog ministarstva finansija koje putem podzakonskih akata i uputa prema depozitnim bankama daje instrukcije na koji način treba da se vrši prihvat i obrada uplatnih naloga za javne prihode.
S obzirom na to da su u periodu 2020–2023. godine evidentirane 19.152 uplate koje nisu rasknjižene na karticama poreznih obveznika u ukupnom iznosu od 7.719.064 KM, data je preporuka na nastavljanju aktivnosti u cilju njihovog rješavanja;
- za aktivnosti sa poreznim obveznicima na uparivanju „MIP 1023“ obrazaca koji nisu prošli automatsku kontrolu zbog grešaka poreznih obveznika nastalih prilikom uplata poreza i doprinosa dat je komentar da je prijem, obrada, kontrola uplaćenih doprinosa i poreza na dohodak i dostavljanje mjesečnih obrazaca MIP 1023 nadležnim fondovima svakodnevni posao zaposlenika Porezne uprave FBiH. Također, navedeno je da najveći dio nerasknjiženih obrazaca postoji jer porezni obveznici nisu uplatili doprinose ili su nedovoljno uplaćeni, jer su zbirno uplaćeni za više mjeseci, kao i jer je naveden pogrešan porezni period, itd.
Međutim, pored svih poduzetih aktivnosti koje su navedene u izvještaju, na kraju 2023. godine ostalo je 27.365 obrazaca koji nisu prošli kontrolu, zbog čega nisu mogli biti ni dostavljeni nadležnim fondovima;
- u vezi radnog vremena Porezne uprave FBiH koje nije usklađeno sa Zakonom o radu i Odlukom o radnom vremenu u federalnim organima državne službe dostavljeno je obrazloženje da je upućen upit Federalnom ministarstvu finansija da li Porezna uprava treba donijeti posebnu odluku o radnom vremenu. U odgovoru je navedeno da Porezna uprava FBiH ne treba da donese posebnu odluku, već da implementira Odluku Vlade FBiH. Imajući u vidu da radno vrijeme nije uspostavljeno u skladu sa važećim propisima, ni evidencije o radu zaposlenika nisu usklađene sa Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima i drugim licima angažovanim na radu;
- za iskazivanje rashoda i izdatka na osnovu nastanka poslovnog događaja (obaveze) u izvještajnom periodu na koji se odnose, navedeno je da je postupljeno po instrukciji Federalnog ministarstva finansija u Predbilansnim radnjama za 2023. godinu. Međutim, preporuka je data jer priznavanje rashoda i izdatka nije izvršeno u skladu sa članom 4. i 76. Zakona o budžetima u FBiH;
- za preporuku da se Pravilnikom o procedurama prinudne naplate poreznih obaveza definiše obaveza objave prodaje zaplijenjene imovine putem medija i predvidi online aukcija u cilju poboljšanja transparentnosti prodaje i efikasnije naplate duga, dostavljeno je obrazloženje da donošenje izmjene i dopune navedenog pravilnika nije u nadležnosti Porezne uprave FBiH, već Federalnog ministarstva finansija.

Dostavljena je inicijativa iz maja 2023. godine prema resornom Ministarstvu za donošenje Uputstva za provođenje postupka pljenidbe dužnikove pokretne imovine, skladištenja i evidentiranja zaplijenjene imovine u evidencijama Porezne uprave FBiH.

Međutim, nisu dostavljena provedbena akta kojima bi se poboljšala transparentnost prodaje i efikasnija naplata duga;

- za sačinjavanje tenderske dokumentacije u postupku javne nabavke istaknuto je da su u Izvještaju pogrešno tumačeni član 47. Zakona o Zakona o javnim nabavkama i član 7. stav 5. Uputstva za pripremu modela tenderske dokumentacije. Ističemo da se ne radi o pogrešnom tumačenju, s obzirom na to da su članom 47. Zakona o javnim nabavkama navedeni dokazi koji se mogu zahtijevati tenderskom dokumentacijom za ispunjenje minimalne ekonomske i finansijske sposobnosti. Također, članom 7. stav 7. Uputstva za pripremu modela tenderske dokumentacije i ponuda utvrđeno je da izuzetno, u opravdanim okolnostima koje moraju biti vezane za rizike koji proizilaze iz prirode radova, usluga ili robe koji su predmet nabavke, ugovorni organ može zahtijevati i više uslova finansijske sposobnosti, pri čemu je u tenderskoj dokumentaciji dužan detaljno obrazložiti te okolnosti. S tim u vezi, u tenderskoj dokumentaciji za nabavku adaptivnih zahtjeva za softverska rješenja koja su podrška poslovnim procesima u Poreznoj upravi FBiH u cilju potrebnih izmjena nPIS-a nisu detaljno obrazložene okolnosti zbog kojih je zahtijevano više uslova finansijske sposobnosti od uslova propisanih Zakonom. Također, dostavljeno je obrazloženje vezano za utvrđeni propust kod nabavke usluga održavanje nPIS-a u dijelu objavljivanja obavještenja o nabavci na portalu javnih nabavki koje ne predviđa zaključivanje okvirnog sporazuma, dok je u tenderskoj dokumentaciji to predviđeno. U obrazloženju je navedeno da je propust nastao greškom službenika prilikom unosa podataka na portal i da se pokušao otkloniti kontaktiranjem Agencije za javne nabavke BiH. S obzirom na to da je postupak okončan, nije bilo moguće izvršiti korekciju obavještenja, već je moguće izvršiti samo prijavu okvirnog sporazuma. Posljedica navedenog je nemogućnost prijavljivanja osnovnih elemenata pojedinačnih ugovora za vrijeme trajanja okvirnog sporazuma;
- za migriranje starih podataka u nPIS3 aplikaciju prinudne naplate dostavljeno je obrazloženje da se ne može izvršiti automatska migracija starih podataka jer se radi o dugovanjima od prije 15 godina, a da za aktivne obveznike migracije moraju kontrolisati nadležni porezni službenici. Također, navedeno je da će nastaviti migriranje starih predmeta u nPIS3 aplikaciju prinudne naplate radi potpune funkcionalnosti i vođenja evidencija koje će pružiti potpune, pouzdane i tačne podatke. Budući da proces migracije traje od 2013. godine i da nije okončan, te da je preporuka data i u prethodnom izvještaju, ponovljena je kao posljedica neokončane aktivnosti;
- pored komentara na preporuke dat je komentar na kvalifikaciju u vezi zaplijenjene imovine iskazane u vanbilansnoj evidenciji, u kojem je navedeno da je u imovini koja je skladištena kod poreznih obveznika (99,7% od ukupno zaplijenjene imovine) iskazana i vrijednost zaplijenjenih nekretnina, od čega su najznačajnije nekretnine Javnog radiotelevizijskog servisa Bosne i Hercegovine (BHRT) u iznosu od cca 122.000.000 KM. Također, navodi se da od deset KPU nadležnih za pljenidbu i skladištenje zaplijenjene imovine samo šest ima na raspolaganju iznajmljene skladišne prostore, dok su preostali prinuđeni zaplijenjenu imovinu skladištiti kod poreznih obveznika. Pored toga, ističu da su šest KPU sa iznajmljenim skladišnim prostorima prinuđeni skladištiti zaplijenjenu imovinu kod poreznih obveznika kad je otežano ili onemogućeno skladištenje imovine, a to su najčešće motorna vozila, građevinske mašine i sl. Međutim, u Izvještaju je konstatovano da je pet mašina koje su skladištene kod poreznog obveznika u vrijednosti od 300.000 KM otuđeno.

Nadalje, u komentaru je navedeno da je konstatacija za efikasnost upravljanja zaplijenjenom imovinom i ostvarenom prodajnom cijenom neutemeljena, navodeći proceduru prodaje imovine koju je Porezna uprava FBiH provodila. Međutim, obavljenom revizijom u odabranom uzorku prodaje zaplijenjene imovine konstatovano je da su sve izvršene direktnom prodajom, a da je ukupno ostvarena prodajna vrijednost za 45% niža od procijenjene vrijednosti.

Dostavljene su i informacije o preduzetim aktivnostima na osnovu određenih revizorskih preporuka koje se odnose na: analizu poduzetih mjera i zakonskih rješenja s ciljem provođenja efikasnije naplate duga poreznih obveznika u većinskom državnom vlasništvu; donošenje rješenja o imenovanju radnih tijela na kojima će navoditi radno mjesto na koje su državni službenici ili namještenici raspoređeni; završna knjiženja zaliha materijala u skladu sa Računovodstvenim politikama za federalne budžetske korisnike i Trezor; formiranje popisnih komisija u skladu sa zakonskim propisima, koje nisu uticale na date nalaze u Izvještaju.

Reviziju Porezne uprave Federacije Bosne i Hercegovine obavio je revizorski tim u sastavu: Azra Džeko – voditeljica tima, i Lamija Hodžić – članica tima.

Voditeljica tima

Azra Džeko, s.r.

**Rukovoditeljica Sektora
za razvoj, metodologiju i upravljanje
kvalitetom**

Mia Buljubašić, s.r.

**Rukovoditeljica Sektora
za finansijsku reviziju institucija
Federacije BiH**

Kimeta Bihorac, s.r.

V PRILOG

- 1. GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI**
- 2. IZJAVA RUKOVODSTVA**

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE

Federalno ministarstvo finansija
Nadležno ministarstvo

Porezna uprava Federacije Bosne i Hercegovine
Petrošačka jedinica - glava

Sarajevo
Sjedište potrošačke jedinice-glave

4200575050089
Identifikacioni broj
84.11
Šifra po kvalifikacionoj djelatnosti
xxx
Organizacioni broj
xxx
Operativni broj
0110
Funkcionalni kod
10
Fond
Pojedinačni obrasci: X.
Konsolidovani obrasci:....

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O IZVRŠENJU BUDŽETA
Period izvještavanja : od 01.01.2023. do 31.12.2023.

R.b.	Broj Konta	POZICIJA	Oznaka za AOP	Planirano	Ostvareno		Odstupanje (4-3)	Procenat 4/3 100	x
					u tekućoj godini	u prethodnoj godini			
	1	2		3	4	5	6	7	
1		PRIHODI (2+17+36)	200	0	0	0	0	#DIV/0!	
2	710000	PRIHODI OD POREZA (3+7+9+11+13+14+15+16)	201	0	0	0	0	#DIV/0!	
3	711000	Porezi na dobit pojedinaca i preduzeća (4+5+6)	202	0	0	0	0	#DIV/0!	
4	711100	Porezi na dobit pojedinaca (zaostale uplate poreza)	203	0	0	0	0	#DIV/0!	
5	711200	Porezi na dobit preduzeća	204	0	0	0	0	#DIV/0!	
6	711900	Porez na dobit banaka i dr.fin.organizacija, društava za	205	0	0	0	0	#DIV/0!	
7	712000	Doprinosi za socijalnu zaštitu (7=8)	206	0	0	0	0	#DIV/0!	
8	712100	Doprinosi za socijalnu zaštitu	207	0	0	0	0	#DIV/0!	
9	713000	Porezi na plaću i radnu snagu (13=14)	208	0	0	0	0	#DIV/0!	
10	713100	Porezi na plaću (zaostale uplate poreza)	209	0	0	0	0	#DIV/0!	
11	714000	Porez na imovinu (15=16)	210	0	0	0	0	#DIV/0!	
12	714100	Porez na imovinu	211	0	0	0	0	#DIV/0!	
13	715000	Domaći porezi na dobra i usluge	212	0	0	0	0	#DIV/0!	
14	716000	Porezi na dohodak	213	0	0	0	0	#DIV/0!	
15	717000	Prihodi od indirektnih poreza	214	0	0	0	0	#DIV/0!	
16	719000	Ostali porezi	215	0	0	0	0	#DIV/0!	
17	720000	NEPOREZNI PRIHODI (18+26+34+35)	216	0	0	0	0	#DIV/0!	
18	721000	Prihodi od poduzetničkih aktivnosti i imovine i prihodi od pozitivnih kursnih razlika (19+.....+25)	217	0	0	0	0	#DIV/0!	
19	721100	Prihodi od nefin.javnih preduzeća i fin. Institucija	218	0	0	0	0	#DIV/0!	
20	721200	Ostali prihodi od imovine	219	0	0	0	0	#DIV/0!	
21	721300	Kamate i dividende primljene od pozajmica i učešća u	220	0	0	0	0	#DIV/0!	

22	721400	Naknade primljene od pozajmica i učešća u kapitalu	221	0	0	0	0	#DIV/0!
23	721500	Prihodi od pozitivnih kursnih razjka	222	0	0	0	0	#DIV/0!
24	721600	Prihodi od privatizacije	223	0	0	0	0	#DIV/0!
25	721700	Prihodi po osnovu premije i provizije za izdatu garanciju	224	0	0	0	0	#DIV/0!
26	722000	Naknade i takse i prihodi od pružanja javnih usluga	225	0	0	0	0	#DIV/0!
27	722100	Administrativne takse	226	0	0	0	0	#DIV/0!
28	722200	Sudske takse	227	0	0	0	0	#DIV/0!
29	722300	Komunalne naknade i takse	228	0	0	0	0	#DIV/0!
30	722400	Ostale budžetske naknade i takse	229	0	0	0	0	#DIV/0!
31	722500	Naknade i takse po federalnim zakonima i drugim	230	0	0	0	0	#DIV/0!
32	722600	Prihodi od pružanja javnih usluga (prihodi od vlastitih	231	0	0	0	0	#DIV/0!
33	722700	Neplanirane uplate-prihodi	232	0	0	0	0	#DIV/0!
34	723000	Novčane kazne	233	0	0	0	0	#DIV/0!
35	777000	Drugi tekući prihodi	234	0	0	0	0	#DIV/0!
36		PRIMLJENI TRANSFERI (Transferi i donacije) (37+38+39+40+41+42)	235	0	0	0	0	#DIV/0!
37	731100	Primljeni tekući transferi od inostranih Vlada i međunarodnih organizacija	236	0	0	0	0	#DIV/0!
38	732100	Primljeni transferi od ostalih nivoa vlasti	237	0	0	0	0	#DIV/0!
39	741100	Primljeni kapitalni transferi od inostranih Vlada	238	0	0	0	0	#DIV/0!
40	742100	Kapitalni transferi od ostalih nivoa vlasti i fondova	239	0	0	0	0	#DIV/0!
41	742200	Kapitalni transferi iz nevladinih izvora	240	0	0	0	0	#DIV/0!
42	733100	Donacije	241	0	0	0	0	#DIV/0!
43		R A S H O D I (44+47+48+58+67+75+80)	242	55.827.876	55.449.152	48.399.447	-378.724	99,32%
44	611000	Plaće i naknade troškova zaposlenih (45+46)	243	44.484.296	45.254.730	39.582.357	770.434	101,73%
45	611100	Bruto plaće i naknade plaća	244	38.415.478	37.587.807	33.069.342	-827.671	97,85%
46	611200	Naknade troškova zaposlenih	245	6.068.818	7.666.923	6.513.015	1.598.105	126,33%
47	612000	Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi	246	4.070.374	3.994.139	3.522.704	-76.235	98,13%
48	613000	Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge (49+.....+57)	247	6.933.784	5.911.318	5.258.584	-1.022.466	85,25%
49	613100	Putni troškovi	248	80.000	63.228	57.427	-16.772	79,04%
50	613200	Izdaci za energiju	249	1.050.000	852.405	906.190	-197.595	81,18%
51	613300	Izdaci za komunikaciju i komunalne usluge	250	1.800.000	1.796.317	1.705.381	-3.683	99,80%
52	613400	Nabavka materijala i sitnog inventara	251	675.000	645.789	710.389	-29.211	95,67%
53	613500	Izdaci za usluge prevoza i goriva	252	255.000	191.241	197.601	-63.759	75,00%
54	613600	Unajmljivanje imovine, opreme i nematerijalne imovine	253	295.000	418.081	255.894	123.081	141,72%
55	613700	Izdaci za tekuće održavanje	254	550.000	362.410	311.457	-187.590	65,89%
56	613800	Izdaci osiguranja, bankarskih usluga i usluga platnog prometa	255	110.000	100.769	90.378	-9.231	91,61%
57	613900	Ugovorene i druge posebne usluge	256	2.118.784	1.481.078	1.023.867	-637.706	69,90%

58	614000	Tekući transferi i drugi tekući rashodi (59+.....+66)	257	339.422	288.965	35.802	-50.457	85,13%
59	614100	Tekući transferi drugim nivoima vlasti	258	0	0	0	0	#DIV/0!
60	614200	Tekući transferi pojedincima	259	0	0	0	0	#DIV/0!
61	614300	Tekući transferi neprofitnim organizacijama	260	0	0	0	0	#DIV/0!
62	614400	Subvencije javnim preduzećima	261	0	0	0	0	#DIV/0!
63	614500	Subvencije privatnim preduzećima i poduzetnicima	262	0	0	0	0	#DIV/0!
64	614600	Subvencije finansijskim institucijama	263	0	0	0	0	#DIV/0!
65	614700	Tekući transferi u inostranstvo	264	0	0	0	0	#DIV/0!
66	614800	Drugi tekući rashodi	265	339.422	288.965	35.802	-50.457	85,13%
67	615000	Kapitalni transferi (68+.....+74)	266	0	0	0	0	#DIV/0!
68	615100	Kapitalni transferi drugim nivoima vlasti	267	0	0	0	0	#DIV/0!
69	615200	Kapitalni transferi pojedincima	268	0	0	0	0	#DIV/0!
70	615300	Kapitalni transferi neprofitnim organizacijama	269	0	0	0	0	#DIV/0!
71	615400	Kapitalni transferi javnim preduzećima	270	0	0	0	0	#DIV/0!
72	615500	Kapitalni transferi privatnim preduzećima i poduzetnicima	271	0	0	0	0	#DIV/0!
73	615600	Kapitalni transferi finansijskim institucijama	272	0	0	0	0	#DIV/0!
74	615700	Kapitalni transferi u inostranstvo	273	0	0	0	0	#DIV/0!
75	616000	Izdaci za kamate (76+.....+79)	274	0	0	0	0	#DIV/0!
76	616100	Kamate na pozajmice primljene kroz Državu	275	0	0	0	0	#DIV/0!
77	616200	Izdaci za inostrane kamate	276	0	0	0	0	#DIV/0!
78	616300	Kamate na domaće pozajmljivanje	277	0	0	0	0	#DIV/0!
79	616500	Izdaci za kamate vezane za dug po izdatim garancijama	278	0	0	0	0	#DIV/0!
80	600000	Tekuća budžetska rezerva	279	0				#DIV/0!
81		TEKUĆI SUFCIT (TEKUĆI DEFICIT) (1 minus 43)	280	-55.827.876	-55.449.152	-48.399.447	378.724	99,32%
82		TRANSAKCIJE U STALNIM SREDSTVIMA	281	0	0	0	0	#DIV/0!
83		PRIMICI OD PRODAJE STALNIH SREDSTAVA (84+85+86)	282	0	0	0	0	#DIV/0!
84	811100	Primici od prodaje stalnih sredstava	283	0	0	0	0	#DIV/0!
85	811200	Primici od prodaje federalnih robnih rezervi	284	0	0	0	0	#DIV/0!
86	811900	Ostali kapitalni primici	285	0	0	0	0	#DIV/0!
87	821000	IZDACI ZA NABAVKU STALNIH SREDSTAVA (88+.....+93)	286	4.461.796	1.891.323	3.029.058	-2.570.473	42,39%
88	821100	Nabavka zemljišta, šuma i višegodišnjih zasada	287	0	0	0	0	#DIV/0!
89	821200	Nabavka građevina	288	0	0	0	0	#DIV/0!
90	821300	Nabavka opreme	289	1.846.796	524.702	1.617.876	-1.322.094	28,41%
91	821400	Nabavka ostalih stalnih sredstava	290	0	0	0	0	#DIV/0!
92	821500	Nabavka stalnih sredstava u obliku prava	291	2.515.000	1.302.348	1.411.182	-1.212.652	51,78%
93	821600	Rekonstrukcija i investicijsko održavanje	292	100.000	64.273	0	-35.727	64,27%
94		NETO NABAVKA STALNIH SREDSTAVA (87 minus 83)	293	4.461.796	1.891.323	3.029.058	-2.570.473	42,39%
95		NETO POZAJMLJIVANJE (NETO ZADUŽIVANJE) = UKUPAN DEFICIT/SUFCIT (81 minus 94)	294	-60.289.672	-57.340.475	-51.428.505	2.949.197	95,11%
96		TRANSAKCIJE U FINANSIJSKOJ IMOVINI	295	0	0	0	0	#DIV/0!

97		PRIMICI OD FINANSIJSKE IMOVINE (98+.....+104)	296	0	0	0	0	#DIV/0!
98	813100	Primljene otplate od pozajmljivanja drugim nivoima vlasti	297	0	0	0	0	#DIV/0!
99	813200	Primljene otplate od pozajmljivanja pojedincima i	298	0	0	0	0	#DIV/0!
100	813300	Primljene otplate od pozajmljivanja javnim preduzećima	299	0	0	0	0	#DIV/0!
101	813400	Primitak sredstava po osnovu učešća u dionicama javnih	300	0	0	0	0	#DIV/0!
102	813500	Primitak sredstava po osnovu učešća u dionicama	301	0	0	0	0	#DIV/0!
103	813600	Primljene otplate od ostalih vidova domaćeg	302	0	0	0	0	#DIV/0!
104	813700	Primljene otplate od pozajmljivanja u inostranstvo	303	0	0	0	0	#DIV/0!
105	822000	IZDACI ZA FINANSIJSKU IMOVINU (106+.....+112)	304	0	0	0	0	#DIV/0!
106	822100	Pozajmljivanje drugim nivoima vlasti	305	0	0	0	0	#DIV/0!
107	822200	Pozajmljivanje pojedincima, neprofitnim organizacijama i	306	0	0	0	0	#DIV/0!
108	822300	Pozajmljivanje javnim preduzećima	307	0	0	0	0	#DIV/0!
109	822400	Izdaci za kupovinu dionica javnih preduzeća	308	0	0	0	0	#DIV/0!
110	822500	Izdaci za kupovinu dionica privatnih preduzeća i učešće u zajedničkim ulaganjima	309	0	0	0	0	#DIV/0!
111	822600	Ostala domaća pozajmljivanja	310	0	0	0	0	#DIV/0!
112	822700	Pozajmljivanje u inostranstvo	311	0	0	0	0	#DIV/0!
113		NETO POVEĆANJE (SMANJENJE) FINANSIJSKE IMOVINE	312	0	0	0	0	#DIV/0!
114		TRANSAKCIJE U FINANSIJSKIM OBAVEZAMA	313	0	0	0	0	#DIV/0!
115		PRIMICI OD ZADUŽIVANJA (116+120)	314	0	0	0	0	#DIV/0!
116	814000	Primici od dugoročnog zaduživanja (117+118+119)	315	0	0	0	0	#DIV/0!
117	814100	Zajmovi primljeni kroz državu	316	0	0	0	0	#DIV/0!
118	814200	Primici od inostranog zaduživanja	317	0	0	0	0	#DIV/0!
119	814300	Primici od domaćeg zaduživanja	318	0	0	0	0	#DIV/0!
120	815000	Primici od kratkoročnog zaduživanja (121+122+123)	319	0	0	0	0	#DIV/0!
121	815100	Zajmovi primljeni kroz državu	320	0	0	0	0	#DIV/0!
122	815200	Primici od inostranog zaduživanja	321	0	0	0	0	#DIV/0!
123	815300	Primici od domaćeg zaduživanja	322	0	0	0	0	#DIV/0!
124	823000	IZDACI ZA OTPLATE DUGOVA (125+.....+130)	323	0	0	0	0	#DIV/0!
125	823100	Otplate dugova primljenih kroz državu	324	0	0	0	0	#DIV/0!
126	823200	Vanjske otplate	325	0	0	0	0	#DIV/0!
127	823300	Otplate domaćeg pozajmljivanja	326	0	0	0	0	#DIV/0!
128	823400	Otplata unutrašnjeg duga	327	0	0	0	0	#DIV/0!
129	823500	Otplata duga po izdanim garancijama	328	0	0	0	0	#DIV/0!
130	823600	Otkup duga	329	0	0	0	0	#DIV/0!
131		NETO ZADUŽIVANJE (NETO OTPLATE DUGOVA (115 minus 124)	330	0	0	0	0	#DIV/0!
132		UKUPAN FINANSIJSKI REZULTAT (95+113+131)	331	-60.289.672	-57.340.475	-51.428.505	2.949.197	95,11%
133		SINTETIČKA KLASIFIKACIJA FUNKCIJA VLADE (COFOG) (134+143+149+156+166+173+180+187+194+203)	332	60.289.672	57.340.475	51.428.505	-2.949.197	95,11%

U Sarajevu, 23.02.2024.godine

Certificirani računovođa: Sedida Dozo

M.P.

Rukovodilac: Mr.sci. Šerif Isović

Broj dozvole: 8265/5

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE

Federalno ministarstvo finansija
Nadležno ministarstvo

Porezna uprava FBiH Sarajevo
Potrošačka jedinica - glava

Sarajevo-Centar
Sjedište potrošačke jedinice

Obrazac BS

4200575050089

Identifikacioni broj

84.11

Šifra po kvalifikacionoj djelatnosti

4200575050089

Organizacioni broj

160300

Operativni broj

01100

Funkcionalni kod

01

Fond

Pojedinačni obrasci:

Konsolidovani obrasci:

BILANS STANJA
na dan 31.12.2023. godine

- u KM -

R.b.	Broj konta	Pozicija	Oznaka za AOP	U obračunskom periodu tekuće godine	U istom obračunskom periodu prethodne godine	Procenat (4/5) × 100
1	2	3	4	5	6	
1		I AKTIVA				
2	100000+ 200000	A. Gotovina, kratkoročna potraživanja, razgraničenja i zalihe (3 do 10)	001	8.484.288	8.810.578	96,30
3	110000	Novčana sredstva i plemeniti metali	002	4.215	4.626	91,12
4	120000	Vrijednosni papiri	003	0	0	
5	130000	Kratkoročna potraživanja	004	158.419	84.394	187,71
6	140000	Kratkoročni plasmani	005	876.510	876.510	100,00
7	160000	Finansijski i obračunski odnosi sa drugim povezanim jedinicama	006	5.919.977	5.989.224	98,84
8	210000	Zalihe materijala i robe	007	31.180	45.215	68,96
9	220000	Zalihe sitnog inventara	008	0	0	
10	190000	Kratkoročna razgraničenja	009	1.493.987	1.810.609	82,51
11	000000	B. Stalna sredstva (14+17+20+21)	010	16.765.284	16.837.080	99,57
12	011000	Stalna sredstva	011	30.498.700	30.333.544	100,54
13	011900	Ispravka vrijednosti stalnih sredstava	012	13.738.218	13.501.266	101,76
14	011-0119	Neotpisana vrijednost stalnih sredstava (12-13)	013	16.760.482	16.832.278	99,57
15	020000	Dugoročni plasmani	014	4.802	4.802	100,00
16	029000	Ispravka vrijednosti dugoročnih plasmana	015	0	0	
17	020-029	Neotpisana vrijednost dugoročnih plasmana (15-16)	016	4.802	4.802	100,00
18	031000	Vrijednosni papiri	017			
19	031900	Ispravka vrijednosti vrijednosnih papira	018			
20	031-0319	Neotpisana vrijednost vrijednosnih papira (18-19)	019			
21	09	Dugoročna razgraničenja	020			
22		UKUPNA AKTIVA (2+11) = 41	021	25.249.572	25.647.658	98,45

* 1 0 7 9 1 6 2 3 7 6 8 *

str. 1 od 2

Kontrolni broj: 10791623768

R.b.	Broj konta	Pozicija	Oznaka za AOP	U obračunskom periodu tekuće godine	U istom obračunskom periodu prethodne godine	Procenat (4/5) × 100
	1	2	3	4	5	6
23		II PASIVA				
24	300000	A. Kratkoročne obaveze i razgraničenja (25 do 30)	022	7.539.651	7.865.941	95,85
25	310000	Kratkoročne tekuće obaveze	023	3.005.110	4.320.632	69,55
26	320000	Obaveze po osnovu vrijednosnih papira	024		0	
27	330000	Kratkoročni krediti i zajmovi	025		0	
28	340000	Obaveze prema zaposlenicima	026	3.962.750	3.545.309	111,77
29	360000	Finansijski i obračunski odnosi s drugim povezanim jedinicama	027		0	
30	390000	Kratkoročna razgraničenja	028	571.791	0	
31	400000	B. Dugoročne obaveze i razgraničenja (32+33+34)	029		0	
32	410000	Dugoročni krediti i zajmovi	030		0	
33	420000	Ostale dugoročne obaveze	031		0	
34	490000	Dugoročna razgraničenja	032		0	
35	500000	C. Izvori stalnih sredstava (36+37+38+39-40)	033	17.709.921	17.781.717	99,60
36	510000	Izvori stalnih sredstava	034	16.760.482	16.832.278	99,57
37	520000	Ostali izvori sredstava	035		0	
38	530000	Izvori sredstava rezervi	036		0	
39	590000	Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima	037	949.439	949.439	100,00
40	590000	Neraspoređeni višak rashoda nad приходima	038		0	
41		UKUPNA PASIVA (24+31+35) = 22	039	25.249.572	25.647.658	98,45

Sarajevo-Centar, 23.02.2024.
Mjesto i datum

ĐOZO (ZAJKO) SEĐIDA
Certifikovani računovođa

Šerif Isović
Rukovodilac

CR-8265/5
Broj dozvole

M.P.

033/289-917
Kontakt

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO FINACIJA - FINANSIJA
POREZNA UPRAVA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
MINISTRY OF FINANCE
TAX ADMINISTRATION
SARAJEVO

Datum: 30.09.2024. godine
Broj: 13/06-2-11-3-651-3-1/23

URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBiH

IZJAVA RUKOVODSTVA

Ova izjava (u skladu sa zahtjevima ISSAI-ja 2580) daje se u vezi s vašom finansijskom revizijom **Porezne uprave Federacije Bosne i Hercegovine** za 2023. godinu, u svrhu izražavanja mišljenja o tome da li finansijski izvještaji daju istinit i objektivan prikaz, po svim materijalno značajnim aspektima, u skladu s posebnim propisima Federacije BiH za budžetske korisnike o računovodstvu i finansijskom izvještavanju u javnom sektoru.

Izjava se daje i u svrhu potvrđivanja da su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, prikazane u finansijskim izvještajima **Porezne uprave Federacije Bosne i Hercegovine**, u svim značajnim aspektima usklađene s nadležnom zakonskom i drugom pravnom regulativom.

Potvrđujemo sljedeće (po našem najboljem znanju i uvjerenju, nakon ispitivanja koje smo smatrali neophodnim kako bismo se odgovarajuće informisali):

Finansijski izvještaji

- Ispunili smo svoju odgovornost za pripremu finansijskih izvještaja u skladu s posebnim propisima Federacije BiH o računovodstvu i finansijskom izvještavanju u javnom sektoru.
- Značajne pretpostavke koje smo koristili u izradi računovodstvenih procjena, uključujući i one mjerene po fer vrijednosti, razumne su i osnovane.
- Odnosi i transakcije između povezanih strana adekvatno su računovodstveno obuhvaćene i objavljene u skladu s posebnim propisima Federacije BiH o računovodstvu i finansijskom izvještavanju.
- Pravilno smo procijenili, evidentirali i objavili sve gubitke po osnovu nenaplativih potraživanja, preuzetih obaveza i obezvređivanja imovine.
- Preduzeli smo neophodne aktivnosti da spriječimo prevare i zloupotrebe javnih sredstava za slučajeve koji su nam bili poznati.
- Nije bilo neusklađenosti sa zahtjevima nadležne zakonske i druge pravne regulative, koje bi, u slučaju nepoštovanja, mogle imati materijalno značajne efekte na finansijske izvještaje.
- Nabavke roba, usluga i radova proveli smo u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama u BiH, rukovodeći se principima racionalnog trošenja javnih sredstava i obezbjeđivanja najboljeg kvaliteta nabavljenih roba, usluga i radova.
- Postupili smo u skladu sa svim aspektima odredbi ugovora (koje smo zaključili tokom godine ili u ranijem periodu), a koje bi, u slučaju nepridržavanja, mogle imati značajne efekte na finansijske izvještaje.

- Sve transakcije su evidentirane u računovodstvenim evidencijama i prezentovane u finansijskim izvještajima.

Omogućili smo vam:

- pristup svim poslovnim knjigama, evidencijama i dokumentaciji, za koje smatramo da su relevantne za pripremu finansijskih izvještaja;
- pristup svim informacijama o sudskim sporovima u toku, pokrenutim protiv **Porezne uprave Federacije Bosne i Hercegovine** i koje je pokrenula **Porezna uprava Federacije Bosne i Hercegovine** i procjenu ishoda tih sporova;
- pristup dokumentaciji vezanoj za sudska poravnanja i isplate po tim osnovama;
- dodatne informacije koje ste zahtijevali od nas za potrebe revizije;
- neograničen pristup osobama u **Poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine** za koje ste utvrdili da je neophodno da daju revizorske dokaze.

Pružene informacije

- Otkrili smo vam sve poznate slučajeve neusklađenosti sa zakonskom i drugom pravnom regulativom ili sumnjama da one postoje.
- Otkrili smo vam identitet povezanih stranaka subjekta i sve odnose i transakcije koje su nam poznate.
- Dali smo sve informacije u vezi s prevarom ili sumnjom da ona postoji, za koje imamo saznanja i koje mogu uticati na subjekt, a uključuju:
 - rukovodstvo;
 - zaposlene koji imaju značajnu ulogu u internoj kontroli ili
 - ostale, gdje prevara može imati značajan učinak na finansijske izvještaje.

